יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 58 | Łódź, Czwartek, 8 marca 1934 r. | צוועלפטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג, כ״א אדר תרצ״ד | № 58

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

אחי-מאיר, סטאווסקי און ראזענבלאט

זענען שולדיג אין אויספיהרען דעם מארד איבער ד״ר ארלאזאראוו

האט ערקלערט דער ריכטער נאך דער פערענדיגטער אויספארשונג

אפגעווארפען דעם פארשלאג פון פערטיידיגער צו בעפרייען די ארעסטירטע. — די בעשולדיגטע דראהט טויט-שטראף

יפו, 7. (יט״א טעלעגראפיש) דער פעה״ער אין ארלאזאראוו-מארד וועלכער האט געדויערט 6 חדשים איז היינט פערענדיגט געווארען. ארזאקאט סעמועל האט איבערגעגעבען א מעמאריאל אין וועלכען ער בעווייזט אז אלע דריי אנגעקלאגטע אחי מאיר, סטאווסקי און ראזענבלאט זענען אומשולדיג און מ׳דארף די בעפרייען, ווייל זיי האבען נישט קיין שייכות מיט׳ן מארד.

דער אנגעקלאגטער אחי מאיר האט געהאלטען א רעדע אין וועלכער ער האט אנגעוויזען, אז פאר-

ליטישע מארדען זענען געגען די רעוויזיאניסטישע אנשויאונגען.

נאך די הערעס האט דער ריכטער ארויסגעזאגט די ענטשיידונג, אז אלע דריי אנגעקלאגטע ווערען צוגעצויגען צו גערוכטליכער פעראנטווארטליכונג אלס בעשולדיגטע אין אויספיהרען דעם מארד איבער ארלאזאראוו׳ן. זיי ווערען אנגעקלאגט אויפ׳ן ארטיקעל 170 פון ארץ-ישראל שטראף-קאדעקס, לויט וועלכען ס׳דראהט טויט-שטראף.

דערבייג דערמיט פון דער וועלט 11 בערג-ארבייטער. עס איז תיכף אונטערגענומען געווארען א רעטונגס-אקציע.

די רעטונגס-אפטיילונגען איז געראטען שנעל צו קומען אין א קאנטאקט מיט די בעדראהטע. ווייטערדיגע פרטים פעהלען.

בערלין, 7. (ספ. טעל.) פון בויטען מעלדעט מען:

איז אוועגד אין דער רעטונגס-אפטיילונג איז דעם גרובען „צענטרום" געלונגען צו בעקומען א קאנ-בינדונג מיט איינעם פון די לעבעדיג-געבליבענע קוהלען-גרעבער. עס איז דא א האפנונג, אז עס וועט איהם געלונגען אפצוראטעווען ביז דאנערשטאג. די רעטונגס-אקציע ווערט ווייטער געפיהרט בײַ זעהר שווערע בעדינגונגען.

קאטאסטראפע אין א קוהלען-גרוב

בערלין, 7. (ספ. טעל.) דינסטאג, דעם 6. ד. ח. איז געשעהען אין בויטען אין דעם קוהלען-גרוב „קארסטען צענטרום" א קאטאסטראפע, בעת וועלכען עס זענען איינגעפאלען צוויי וועגט, אפשער אין

אויסנאהם-צושטאנד אין מאדריד

לאנדאן, 7 (ספ. טעל.)

לויט ווי מען איז מודיע פון מאדריד איז היינט אין אגעגד דערקלעהרט געווארען אויסנאהמס-צושטאנד.

די צאהל שטרייקענדע אין מאדריד מאכט אויס אנ׳ערך 100,000 מאן.

הוי נפלה עטרת ראשנו!

בלב קרוע ומרתח אנו מודיעים על אסוננו הגדול שקרה לנו בהלקח מאתנו בשנת שבעים ושלשה לחייו, פארנו, ראש משפחתנו, איש הגביר, חסיד וישר, מצוין במדותיו ובמעלות טובות

נ״ע

שמחה בונם ב״ר נתן משה ז״ל בערגער

ההלוי׳ למנוחת עולמים תהי׳ היום ביום ה׳ בשעה 12 בדיוק ממעונו מקאלא מויליא שלו אל בית עולמים בלאדז.

השרויים בצער עמוק **משפחתו המתאבלת.**

ויקהל פקודי כ״א אדר תרצ״ד.

א נייער סיסטעם ווי אזוי צו צאהלען חובות.

צו דער עפענטליכקייט!

דערמיט מאך איך עפענטליך בעקאנט, אז ביי א געוויסן **איטשע הערש לעווקאוויטש** מיט זיין פרוי **לאשקא** (ששרודמיעסקא 52) איז מיר געקומען א גמילות חסד 30 זל. און פאר לעבענס-מיטעל-פראדוקטען 25 זל. מיט 35 גר. צוזאמען 55 זל. מיט 35 גר. נאך א יאהר צייט פון אבשלעפען מיט׳ן בעצאהלען דעם חוב, האב איך געשיקט צו דעם ה׳ לעווקאוויטש מיין עקספעדיענטקע, אבער ליידער איז די צוועק מיט גארנישט. מאנטאג, ד. 5 מערץ איז מיין פרוי אוועק צום ה׳ לעווקאוויטש מאהנען דעם חוב. דא האט דער ה׳ לעווקאוויטש אנגעהויבען זידלען מיין פרוי און זי ברוטאל צושלאגען. די פאליציי האט געמאכט א פראטאקאל און קירצליך וועט דער פראצעס פארקומען אין געריכט.

זאל די עפענטליכקייט משפט׳ן אזא מין האנדלונג.

898 מיט אכטונג **פעלא ווינמרויב**, ציגעל-גאס 4

צו די ה״ה גנבים!

דאנערשטאג, דעם 1 מערץ האט מען פון מיין וואוינונג אין לאסק ארויסגענבעט 15 וועקסלען אויף א סומע פון צירקא 4000 זל. צווישען די וועקסלען געפינען זיך: איין וועקסעל אויף 500 זל. אויסשטעלער הערשפעלד, לאדז, זגערזשער 30, ושירא הערשקאוויטש, צאהלבאר דעם 15 מערץ ד.י. איין וועקסעל אויף 100 זל. צאהלבאר אין זדונסקא-וואלא. אויסשטעלער אונגער. די וועקסלען ווערען ערקלערט פאר אונגילטיג. די ה״ה גנבים ווערען געבעטען געגען גרויסע בעלוינונג אפצוגעבען די וועקסלען צו **הערשקאוויטש**, עלטשטאט 8 פאר **פרענקעל**. אויף דעמזעלבען ארט קען מען צוויסען טון וואו איך זאל קומען נאך די וועקסלען.

889 דיסקרעציע געזיכערט.

כוס תנחומים

להערבצה אחים החונים הנכבדים הנקובים בשמותם ידידי :- ה״ר משה, שמחה, יעקב, דוד למשפחת קוסעוויצקי, הנני משתתף בצערם על מות

אביהם ז״ל

המקום ינחם אתכם בתוך שארי ציון וירושלים ולא תדעו עוד מצער ת״ו.

מוקירם **פנחס הכהן הארענשטיין**

לארז, כ׳ לחודש אדר תרצ״ד.

ענטשולדיגונג.

דערמיט ענטשולדיג איך זיך פאר-דער **פערוואלטונג פון קאנפעקציאנערען-פערבאנד**, פיעטריקאווער 10, פאר מיין אונטאקטישען ארויסטריט פון פעראיין אלס מיטגליד. גלייכצייטיג בעהט איך ענטשולדיגונג ביים ה׳ **י. בימאוויטש**, פאר די מעגליכע בעליידיגונג דורך דער פרעסע.

מיט אכטונג

י. מארקאוויטש

מיר דריקען אויס אונזער טיפען צער צוליב׳ן טויט פון אונזער פריינד

אינזש. באריס לעוו

פערלאג „נייער פאלקסבלאט"

נאך קורצע ליידען איז נעכטען געשטארבען אונזער חשוב׳ער און אונפערגעסליכער חבר, לאנגיעהריגער קאסירער פון שאכער-פעראיין. פאמארסקא 15

נ״ע

ישראל יהודה פוקס

ב״ר יעקב וואלף

אין עלטער פון 57 יאהר.

צו דער לויה, וועלכע קומט פאר היינט, דאנערשטאג, ד. 8. מערץ 1934, 2 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז פילסודסקיעגא 26, ווערען אלע מיטגלידער געבעטען צו קומען אפגעבען דעם פערשטארבענעם חבר דעם לעצטען כבוד.

די פערוואלטונג פון דער שאכער-סעקציע און צענטראלע.

גרויסע פאליטישע קאנפערענץ

פון מלוכה-פרעזידענט, מארשאל פילסודסקי און די געוו. נאך-מאי-פרעמיערז

ערב וויכטיגע ענדערונגען אין דער רעגירונג?

וואַרשאַ, 7. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) אויפ׳ן סדר־היום פון דער פרייטאג׳דיגער סיים־זיצונג געפינט זיך אַ געזעץ־פּראָיעקט וועגען פולמאַכטען, וואָס איז אָנגענומען געוואָרען דורכ׳ן מיניסטאָרען־ראַט: „דער מלוכה־פּרעזידענט ווערט בּעפולמעכטיגט אַרויסצוגעבען פעראָרדנונגען מיט דער קראַפט פון אַ געזעץ בּיז׳ן טאָג, אין וועלכען עס וועט צונויפגערופען ווערען דער סיים אויף דער באַהעפסטער געזעצליכער סעסיע, אויפ׳ן געביט פון מלוכה׳שער געזעצגעבונג, מיט דער בּעגרענעצונג, וועלכע עס ענטהאַלט דער אַרטיקעל 44 פון פּאַראַגראַף 6 אין דער קאָנסטיטוציע״.

דער דאָזיגער פּראָיעקט וועט זיכער אַרויסרופען אַ גרעסערע פּאָליטישע דיסקוסיע — די לעצטע אין דער לויפענדער סיים־סעסיע, וועלכע וועט געשלאָסען ווערען דעם 15. ד. ח.

פון וויכטיגערע ענינים איז שוין נישטאָ קיין סך געבליבען צו ערלעדיגען.

לויט קולואַרען־קלאַנגען איז אַרויסגעגעבען געוואָרען אַ בּעפעהל, וואָס שנעלער צו פערענדיגען די סיים־אַרבּייטען, און די סיבּה דערפון זאָל זיין די אומצופרידענהייט מיט די טעותן פון דער קאָנסטיטוציע, וואָס זענען אָנגענומען געוואָרען דורך דער רעגירונגס־מעהרהייט.

דער מאַרשאַל פילסודסקי אַליין זאָל זיך פערנעהמען מיט׳ן בּעאַרבּייטען דעם קאָנסטיטוציע־פּראָיעקט.

פון דער צווייטער זייט איז די מיינונג, וואָס הערשט די לעצטע טעג אויפ׳ן שלאָס, און בּעלוועדער און אין די רעגירונגס־קרייזען, זאָגט ערות וועגען דעם, אַז עס גרייטען זיך עפּעס וויכטיגע שינוים.

מ׳גיט איבּער, אַז אין משך פון דער קומענדיגער וואָך, ד. ה. תיכף נאָכ׳ן שליסען די סעסיע, וועט פאָרקומען אַ ראַדיקאַלע ענדערונג פון דער רעגירונג, אין רעזולטאַט פון וועלכער עס וועט דימיסיאָנירען סיי דער איצטיגער פּרעמיער, סיי זיין בּרודער, דער בּילדונגס־מיניסטער.

נאָך דער קאָנסטיטואירונג פון דער נייער רעגירונג, אויפ׳ן יסוד פון דעקרעט וועגען פולמאַכטען, זאָלען פערעפענטליכט ווערען וויכטיגע געזעצען אויפ׳ן ווירטשאַפטליכען און פינאַנציעלען געביט.

וואַרשאַ, 7. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) היינט בּייטאָג האָט אין בּעלוועדער אָדער אין אַרמעע־אינספּעקטאָריאַט (דאָס ווערט געהאַלטען בּסוד) זיך אָנגעהויבען אַ גרויסע קאָנפערענץ מיט׳ן אָנטייל פונ׳ם מלוכה־פּרעזידענט, דעם מאַרשאַל פילסודסקי און אַלע געוועזענע נאָך־מאַי־פּרעמיערען.

עס קורסירען קלאַנגען, אַז אויף דער דאָזיגער קאָנפערענץ האָט דער מאַרשאַל פילסודסקי פאָרגעשטעלט אַן אייגענעם פּלאַן פון אַ קאָנסטיטוציע־ענדערונג. מ׳זאָגט, אַז אין שייכות דערמיט דאַרף מען זיך ריכטען אויף אַ שנעלען פונאַנדערלאָזען פון סיים

מען רעדט זיך שוין צונויף

געשפּרעכען צווישען בּערלין און וויען

בּודאַפּעשט, 7 (ספּ. טעל.)

אין די היגע פּאָליטישע קרייזען קורסירען קלאַנגען, אַז אין די דייטש־עסטרייכישע בּעציהונגען וועט אין די נאָהענטסטע טעג פאָרקומען אַן אָפּשפּאַנונג.

צווישען בּערלין און וויען זאָלען פאָרקומען צוגרייטונגס־געשפּרעכען וועגען פעסטשטעלען אַ מאָדוס־וויווענדי! דער צוקינפטיגער אָפּמאַך זאָל זיך שטיצען אויפ׳ן גאַראַנטירען עסטרייך אומאָפּהענגיגקייט דורך דייטשלאַנד.

עס איז כאַראַקטעריסטיש, אַז אויפ׳ן עסטרייכישען טעריטאָריום האָט זיך די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישע אַקציע אינגאַנצען אָפּגעשטעלט.

לויט ידיעות פון וויען, זאָלען עטליכע בּעדייטענדע היטלעראָוצעס האָבּען אָנגעקומען פון מינכען קיין וויען, ובּתוכם דער נאַמיעסטניק פון בּייערן פאָן־עפּ, וועלכער זאָל האָבּען בּעקומען די פּערטרויליכע מיסיע צו אָנשליסען אַ קאָנטאַקט מיט׳ן קאַנצלער דאָלפוס און מיט שטאַרעמבּערגן.

בּעשטעטיגט דעם אורטייל אויף 14 רעוויזיאָניסטען

פאַר בּעטייליגען זיך אין דער פערבּאָטענער דעמאָנסטראַציע

יפו, 7. (יט"א טעלעגראַפיש) דאָס יפו׳ער קרייז־געריכט האָט אין פּרינציפּ בּעשטעטיגט דעם אורטייל פון די 14 רעוויזיאָניסטען, וועלכע זענען פערמשפּט געוואָרען פאַר בּעטייליגען זיך אין דער פערבּאָטענער דעצעמבּער־דעמאָנסטראַציע. פאַר אייניגע איז די שטראָף רעדוצירט געוואָרען פון 6 אויף 3 חדשים תפיסה.

פּראָפ. בּאַרטעל אין וואַרשאַ

וואַרשאַ, 7. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) בּעכטעס איז אָנגעקומען פון לעמבּערג קיין וואַרשאַ אויף עטליכע טעג — דער געוועז. פּרעמיער קאָזשימיעזש בּאַרטעל.

אין די זשורנאַליסטען־קרייזען גיט מען צו דעם וויזיט אַ פּאָליטישען כאַראַקטער.

אַז אייבּער פון די זשורנאַליסטען האָט אַ פרעגע געטאָן בּיי בּאַרטעלען, וואָס עס איז די סיבּה פון זיין קומען קיין וואַרשאַ, האָט ער פריילעך געענטפערט:

— איך בּין זיך געקומען צו קויפען אַ בּערשטעלע צו די ציינער...

דייטשע פּרעסע וועגען דעם אונטערגעשריבּענעם פּויליש-דייטשען פּראָטאָקאָל

בּערלין, 7 (ספּ. טעל.)

די גאַנצע אָוונט־פּרעסע דרוקט אויף אַ זעהר וויכטיגע פּלאַץ די ידיעה וועגען חתמ׳ענען אין וואַרשאַ דעם פּראָטאָקאָל בּנוגע דעם אָפּשאַפען די קאַמפּף־פעראָרדנונגען אין דעם אַזוי גערופענעם פּויליש־דייטשען ווירטשאַפטליכען קאָנפליקט.

די צייטונגען פערעפענטליכען דעם גאַנצען טעקסט פונם פּראָטאָקאָל.

אין בּרייטע קאָמענטאַרען מאַכט די פּרעסע בּולט די חשיבות פונם פּראָטאָקאָל, זעהענדיג אין איהם דעם ווייטערדיגען בּעווייז צו אַ פריידליכען אָפּבּויען די גוטנאַכבּאַרליכע בּעציהונגען.

די צייטונגען דריקען אויס די האָפענונג, אַז דער ווירטשאַפטליכער אָפּמאַך וועט דערפיהרען צו שליסען אַ האַנדעלס־טראַקטאַט.

נייע צוויי טויט-אורטיילען אין דייטשלאַנד

בּערלין, 7 (ספּ. טעל.)

אינ׳ם סענסאַציאָנעלען קאָמוניסטישען פּראָצעס אין דאָרטמונד איז פערעפענטליכט געוואָרען דער אורטייל, לויט וועלכען 2 בּעשולדיגטע וואַיסע און ראַפּיאַרע זענען פערמשפּט געוואָרען — פאַר׳ן דערמאָרדען דעם שטורמיסט אופער — צום טויט.

די איבּעריגע 3 בּעשולדיגטע האָבּען אַ פּסק צו 15 יאָהר שווערע טורמע און צו פערלירען די בּירגער־רעכט.

די דייטשע פּרעסע וועגען דעם פּויליש-ענגלישען ווירטשאַפטליכען אָפּמאַך

בּערלין, 7 (ספּ. טעל.)

אין שייכות מיט דער קומענדער ווירטשאַפטליכער פּויליש־ענגלישער פערשטענדיגונג, פּאַרסירען אייניגע קאָרעספּאָנדענטען פון היגע צייטונגען ידיעות פון לאָנדאָן, אַז ענגלאַנד האָט נישט אין דעם איצטיגען מאָמענט קיין גרעסערען אינטערעס אין שליסען אַ ווירטשאַפטליכען הסכם מיט פּוילען, אַרויסגייענדיג פונם שטאַנדפּונקט, אַז דורכ׳ן שליסען דעם הסכם מיט דייטשלאַנד, שטעלט פּוילען מיט זיך נישט פאָר אַזאַ מאַרק פאַר׳ן ענגלישען עקספּאָרט, ווי פריהער.

טוריסטיק-פערשטענדיגונג צווישען פּוילען און דייטשלאַנד

וואַרשאַ, 7 (טעלעפאָניש)

אין דער נאָהענטסטער צייט וועלען זיך אָנהויבען געשפּרעכען וועגען שליסען אַ טוריסטישען הסכם צווישען פּוילען און דייטשלאַנד.

לויט׳ן מוסטער פון אַנדערע מלוכות, זאָל געשלאָסען ווערען אַן אָפּמאַך וועגען ערטיילען גענענזייטיגע טוריסטען־הנחות, ווי פּעסער און וויזעס, פאַר דער טוריסטיק־פּראָפּאַגאַנדע אין בּיידע לענדער.

אויבּ ס׳וואָל קומען צו אַזאַ הסכם, וועלען עטליכע טויזענד טוריסטען פּוילישע און דייטשע בּעזוכען בּיידע לענדער.

ווידער א קאנפליקט צווישען „הסתדרות" און רעוויזיאניסטען

רעוויזיאנעסטען ארבייטען אונטער פאליציאישער שוץ

ירושלים, 7. (יט"א טעלעגראַפיש) ס׳איז אויסגעבּראָכען אַ נייער קאָנפליקט צווישען „הסתדרות" און רעוויזיאָניסטען, די „הסתדרות" איז אומצופרידען וואָס צו דער בּוי־אַרבּייט פון אַ נייעם בּנין זענען אָנגעשטעלט געוואָרען רעוויזיאָניסטישע אַרבּייטער, וואָס איז געגען דעם סעפּטעמבּער־אָפּמאַך פון פאַרגאַנגענעם יאָהר, לויט וועלכען די אונטערנעהמער דאַרפען זיך ווענדען וועגען אַרבּייטער צו דער פערמיטלונגס־בּיוראָ בּיים „הסתדרות". "מיטגלידער" פון „הסתדרות" האָבּען אַרום בּנין געמאַכט אַ פּערצומונג. די אַרבּייטער זענען אַבּער פון דער אַרבּייט נישט אַוועק. די אָנגעקומענע פּאָליציי האָט אַרעסטירט 14 פּערזאָן. די רעוויזיאָניסטישע אַרבּייטער אַרבּייטען אונטער פּאָליציאישער שוץ.

יודיש טעאטער „פילהארמאניע" נארוטאוויטשא 20

זונטאָג, ד. 11 מערץ, 9 אָוונט פייערליכע דאָפּעלטע

XXV יובל-פארשטעלונג XXV

צום 25-יעהריגען יובילעאום

פון פערדינסטפולען און בעקאנטען ארטיסט

דוד האמבורגער

אונטערן פּראָטעקטאָראַט פון אַ ספּעציעלען יובל־קאָמיטעט וועט די גאַנצע לאָדזשער אַרטיסטען־משפּחה, צוזאַמען מיט די שוין בּיי אונז בּעליבּטע אַמעריקאַנער קינסטלער פון דער יודישער אָפּערעטע

מעי שיינפעלד און אירווינג דזשייקאָבּסאָן

פּרעזענטירען דעם בּעל־היובל מיט אַ יום־טוב׳דיגער דאָפּעל־פאָרשטעלונג 2 פאָרשטעלונגען אין איין נאַכט 1) די פּרעכטיגע שלאַגער־אָפּערעטע אין 3 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ

„אוי, אמעריקא!"

2) ספּעציעל פאַר דעם אָוונט צום 1־טען מאָל אין לאָדז דער גייסטפולער שלאַגער

„אכל כל-בוניך"

מיט מעי שיינפעלד און אירווינג דזשייקאָבּסאָן אין די הויפּטראָלען.

גרויסער פייערליכער יובל־קאָנצערט: 1) בּעגריסונגען: רעד. י. אונגער און דיכטער משה בּראָדערזאָן. 2) קאָנצערט ס׳טרעטען אויף די בּעליבּטע אַרטיסטען, פּרעמיערען פון לאָדזער שטאָטישען טעאַטער עליזאַ פישער און יוזעף ווינאַוועער, די רעוויו־אַרטיסטען יאַנינאַ זגאַושעלסקאַ ווי אויך די וואונדערבּאַרע קינדער, דאָס בּעריהמטע טאַנץ־טריאָ אַדראַלפיני און די אַמעריקאַנער סטאַרס מעי שיינפעלד און אירווינג דזשייקאָבּסאָן. — אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון ל. זעלמאַן.

קאנפיסקירטער לאקאל פון „בני ברית" איבערגעגעבען דער קהלה

בּערלין, 7. (יט"א טעלעגראַפיש) דער לאָקאַל פון „בּני בּרית" אין שטעטין, וועלכער איז קאָנפיסקירט געוואָרען פון דער פּאָליציי, איז איבּערגעגעבּען געוואָרען דער יודישער קהלה אויף אַ קיבּער־שולע.

דער וויצע־פּרעזעס ד"ר וואַלטער איז ווייטער געבּליבּען אין תפיסה, קיינער וועט צו איהם נישט צוגעלאָזט.

ווארנונג פון ראבינאט

מיר וואָרנען ווידער די יודען, וואָס ווילען נישט נכשל ווערען אין נבלות וטרפות, אַז קויפענדיג אַ געשאָכטען עוף זאָלען זיי אַכטונג געבּען אויף דער פּלאָמבּע און דאַטע פון דער שחיטה.

ועד הרבנים לעדת לודז.

ח"י אדר, תרצ"ד.

קמח חטים כשר לפסח

תחת השגחת הרבינאט דפה

אונטער דער אויפזיכט פון היגען ראַבּינאַט אין אונזער מיהל געכשר׳ט אין אַזוי ווי ס׳פאָריגע יאָהר וועלען מיר דאָס שענסטע מעהל צושטעלען פאַר אונזערע ג׳ קונדען, דערפאַר נישט צו פערגלייכען מיט דער פּראָווינץ, וואָס א׳יטער שלעכטעס מעהל און נישט שענעס, קענען זיי בּיי דער ליפערונג נישט נאָכקומען אַזוי ווי מיר, וואָס ערפּילען יעדענס פערלאַנג.

מיט אַכטונג

„ELEKTROMŁYN"

Łódź, Zakątna 47, tel. 147-40.

בּעמ.: בּעשטעלונגען מערקן אָנגענומען פּערזענליך אָדער טעלעפאָניש 147-40.

רופטורען (ברוך-קראנקהייטען)!!

ספּעציעלע הייל־גומי־בּאַנדאַזשען פון מיין מעטאָדע לאָקאַליזירן ראַדיקאַל אונטער גאַראַנטיע אָהן אָפּעראַציע אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע רופּטורען (בּרוכען) פון אַלע מינים בּיי מענער, פרויען און קינדער.

דאָס אַראָפּלאָזען זיך פון מאַגען און קישקעס בּעזייטיג איך דורך אָנלייגען ספּעציעלע צוגעפּאַסטע בּויך־בּאַנדאַזשען.

אויף אויסגעקרימטע רוקען־ביין (הויקערס) הייל־אָרטאָפּעדישע גאָרסעטען, אויף אויסגעקרימטע פיס און קניהען, בּיינער־שווינדזוכט הייל־אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען, אויף פּלאַטשיגע וועהטאָגליכע סטאָפּעס (פּלאַטפיס)

ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע וואָקלאַדקעס לויט גיפּס־מאָדעלען. קינסטליכע הענד און פיס.

ספּעציעלער לאַנשטאַלט פאַר הייל-ארטאפעדיע

Spec. Ortop. O. Petrykiewicz אויס לעמבערג

לאָדז, פּיראַמאָוויטשאַ 9 (פראָנט פּאַרטער) טעל. 177-09

בּעמערקונג: דאָס פּערזענליכע ערשיינען פון די קראַנקע איז נויטווענדיג. (אין זגעזש אויף סלאָוואַצקאַ 2 № און 4 № אייגענע הייזער)

Dr. med.

Z.Rakowski

ספּעציאַליסט פאַר אויערען, נאָז, האַלז און לונגען־קראַנקהייטען

פּיעטריקאָווער 67, טעל. 127-81.

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7

נעהמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 11—1 און פון 2—3 נאָכמ.

„נייער פאלקסבלאט"

ס'פעהלען אונז פאליטישע פיהרערס

מיט א ברייטן בליק און ווייטע פערספעקטיוון

סיאיז שוין דוכט זיך, די העכסטע צייט, אונזערע ווירטשאפטליכע עסקנים זאלן זיך אפגעבן א דין וחשבון וואס זיי מעגן און וואס זיי טארן נישט טון, צו וואס זיי זענען בערופן און וואס עס גייט שוין ארויס פון זייער קאמפעטענץ.

געווען א צייט, ווען די ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס האבן א קלאפ געטון מיט'ן פויסט אין טיש און געזאגט: מיר ווילן אונזערע בלוטיגע אינטערעסן קיינעם נישט אפטרעטן, נאר אונזערע אייגענע רעפרעזענטאנטן.

צי דאס איז געווען דערפאר, ווייל ארום די מאנדאטן פון די בעלי מלאכה'ס און הענדלערס האבן געפלאקערט ווילדע מלחמות צווישן פארשידענע פאליטיקער פון ציוניסטן, פאלקיסטן און אגודיסטן. און דער בידנער מאסע־מענטש האט חושד געווען, אז מ'מיינט דא נישט זיין טובה, נאר מען רייסט זיך צו בענקלעך; צי דאס איז געקומען דערפון, וואס די פארשידענע פאליטישע אידעאלאגיעס האבן מסכים געווען צו קאנסטאטירן דעם אונטערגאנג פונ'ם איצטיגן יידישן סטאטוס־קווא אין דער עקאנאמיק, און זיי אליין, די מאסן, האבן נאך געוואלט אליין ראטעווען כל זמן סילאזט זיך; און אפשר זענען זיי גופא, די האנדווערקערס, סוחרים און הענדלער'ס אנגעשטעקט געווארן מיט'ן באציל פון בענקעל־זוכעריי און האבן פשוט די מאנדאטן נישט פארגינען די אינטעליגענטן...

אזוי צי אזוי, די ענטשיידענע האלטונג פון די ווירטשאפטליכע מאסן האט פערוואנדעלט די־י״ע ארגאניזאציעס אין פעסטונגען פאר די שיכטן, וואס פארנעמען זיך מיט מלאכה און האנדעל, פעסטונגען נישט בלויז עקאנאמישע, נאר אויך פאליטישע.

ווייל די רעגירונג־פאליטיק אין פוילן איז לעצטנס געגאנגען אויף דער ליניע פון שטיצן זיך אויף רעאלע כוחות און נישט אויף אידעאלאגיעס, און דעריבער זענען די האנדעל־קאמערן און האנדווערקער־קאמערן געווארן די באהעטע בעלי־עצה פון דער רעגירונג ביי איהרע וויכטיגסטע פאליטישע שריט.

אונזערע ווירטשאפטליכע קרייזן האבן זיך געפונען זעהר בעקוועם אין דער דאזיגער לאגע. אט האט זיך זיי געדוכט אז ווען מ'בעפרידיגט די אייגענליבשאפט פונ'ם עסקן, רעכענענדיג זיך מיט זיין מיינונג, בעפרידיגט מען שוין די אינטערעסן פון די מאסן, אמאל האט מען טאקע עפעס א קלייניקייט אויפגעטון, אויסגעקעמפט, אפגעשריען און דער עיקר האט מען דאך געהאט די זיכערקייט אז דער גורל ליגט אין די אייגענע הענט, אז קיין זייטיגער פאקטאר קען נישט טרייבן קיין פאליטיק איבער זייערע קעפ, אויף זייער חשבון.

און מעג אפילו די דאזיגע ליניע פון דער רעגירונג צו שטיצן זיך אויף רעאלע ווירטשאפטליכע כוחות, שטארק דערמאנען די טעאריע פונ'ם פאשיזם, וואלטן מיר געגען דעם נישט ארויסגעטרעטן, ווייל אונז גייט דא נישט וועגן אלגעמיינע טעאריעס און פרינציפן, אונז ארט בלויז, וואס ביי יידען ווערט דער ענין מסוכן, און גראד דא אין פוילן, און דווקא אונטער דער ממשלה פון דער סאנאציע מוזען מיר אינ'ם דאזיגן פרט זיין בעזונדער פארזיכטיג.

ביי אלע פעלקער האט די געזעצגעבונג איהר אויפגאבע און ציל, צו באדמירען און פערבעסערען די לאגע פון דער בעפעלקערונג, און וואס ס'איז גילטיג פארן איצטיגן דור, ווערט ממילא אריבערגיין בירושה צום קומענדיגן דור, סיידען דאס לעבן הייסט זיך בייטן און די פרישע געזעצגעבונג ווערט זיך מוזען צופאסן צו די שינוים.

יודען ווידער האבן אונטער פארשידענע רעזשימען און כלערליי לענדער געליטען פון שרעקליכע גזירות און רדיפות, אנטקעגן וועלכע זיי האבן געמוזט ביטער קעמפען, און ווידער האבן זיי געהאט ניעם געפיהל אז וואס זיי טוען פאר זיך ווערט ממילא גילטיג זיין אויך פאר די קינדער און קינדס קינדער.

דארט אבער, וואו אנטיסעמיטיזם גייט אין הענדשקעס און וויל אדורכפיהרען אן אהן־בלוטיגע פערניכטונג פון כלערליי ווירטשאפטליכע געביטען דארט מוז מען שוין שטיין אויף דער וואך, האלטענדיג פארן אויג א פערספעקטיוו פון פאליטישער ווייטזעהעריי, ווייל ס'איז מעגליך, אז אין דער נאהענט זאל מען קיין שום צרה נישט דערזעהן...

פונקט אין אזא לאגע געפינען מיר זיך איצט אין פוילן, די בייזע כמארע און גזירות, וואס רוקט זיך אן אויף אונז, טראגט אין זיך אהן שום ספק א כליה פארן יודישען האנדעל, פאר יודישער מלאכה, אבער נאר אין דער קומענדיגער צייט. דערווייל איז שלום ושלוה, און אפילו ווען די געזעצן וועלן שוין אריין אין לעבן, וועט אויך זייער גילטיגקייט פערשפרייט ווערען נאר אויף די נייע סוחרים און בעלי־מלאכה'ס נישט אויף די אלטע.

און דא זענען שוין אונזערע ווירטשאפטלערס קורצזיכטיג, באכמעהר, ווי זיי האבן נישט געהאט קיין צוטרוי צו אינטעליגענטן, זיי זאלן בעזארגען זייערע פראפעסיאנעלע אינטערעסן, קענען מיר נישט האבן קיין צוטרוי צו זיי גופא, די ווירטשאפטלערס אז זיי זאלן בעזארגן די אינטערעסן פון די קומענדיגע דורות.

מיר האבן שוין געזעהן, ווי אזוי די האנדווערקער'ס בעציהען זיך צו דער פראגע פון לעהריינגלען, צו דער פראגע פון פאך־שולען, ווי אזוי די דאגהן פאר כלל ישראל, אז ער זאל געשטארקט ווערען אין מלאכה, און זאל זיין [illegible] אויף רעאלע און פראדוקטיווע יסודות.

מיר האבן אויך אין דער פראגע פון די לעצטע גזירות גופא געזעהן ביי די בעלי־מלאכה'ס א גלייכגילטיגקייט צו די אנקומענדיגע כמארעס, און נישט קיין סך בעסער איז עס אויך געווען ביי די אנדערע ווירטשאפטליכע שיכטן.

דעריבער מיינען מיר, ווערט איצט גאר אקטועל דער ענין פון יודישע פאליטישע רעפרעזענטאנץ, די פראפעסיאנעלע פארייניגן פון די יודישע ווירטשאפט־שיכטן זאלטן געדארפט בעזארגן זייערע רייך־איבערליכע צער־ענינים, אויך די פערמיטלונגען און אינטערווענצן ביי די מאכט־ארגאנען בנוגע שטייערן, שטראפן וכדומה. פאליטישע רעפרעזענטאנץ אבער דארפן די איבערגעבן מענשן, וואס זייער בליק גרייכט אין ברייטערע ספערטארען, אין ווייטערע פערספעקטיוון, וואס זארגן נישט בלויז פארן פרט, נאר נאכמעהר פארן כלל, און נישט בלויז פאר דער איצטיגער רגע, נאר נאכמעהר פארן עתיד פון דער אומה.

די יודישע פאליטיק אין פוילן איז איצט בכלל א פערוואהרלאזטע פעלד, וואס מוז ערשט פערהאקט און פערדייט ווערען, כדי צו געבן שפעטער פרוכט. די אקראבאציעס אבער און שניידמעסער'ס מוזען ליגען אין געניטע הענט פון גוטע פאליטיקער, נישט פון פראפעסיאנעלע עסקנים.

אין דער איצטיגער שעה מוז בעזונדערס הערגען דעם געטראכט ווערען.

פ. ק.

די שאנדע פון די דייטשע סאצ.־דעמאקראטן

נאך איינ'ן פיהרער, סעווערינג, איז אריבער צו די היטלעראוויצעס

שמערצפולער ארטיקעל פון געארג בערנהארד

א טרויעריגע, דערשרעקענדיגע און פערשעמענדיגע ידיעה טעלעגראפירט דער קארעספאנדענט פון א גרויסער פאריזער צייטונג אין בערלין: קארל סעווערינג, דער געוו. פרייסישער אינערן־מיניסטער, איינער פון די פאפולערסטע פיהרער פון דער דייטשער סאציאל־דעמאקראטיע און דער דעמאקראטישער רעפובליק, לאזט איבגיכען ארויס אין אולשטיין־פערלאג א בוך אין וועלכן ער טרעט ארויס געגען מארקסיזם און גערעכטפערטיגט דעם היטלער־רעזשים.

אין צוזאמענהאנג מיט דעם אינטערוויו מיט לעבען (פאול לעבע, א צווייטער פיהרער פון די דייטשע סאציאל־דעמאקראטן, פרעזידענט פון דייטשען רייכסטאג אין דער פריהערדיגער רעפובליק, וואס א לאנגע צייט געווען ארעסטירט דורך די ברוינע מושלים פון דייטשלאנד, נישט לאנג האט מען איהם בעפרייט און ער האט אין אן אינטערוויו מיט א פראנצויזישען זשורנאליסט זיך ערקלערט אלס אנהענגער פון היטלעריזם, רעד. „נ. פ.") האבן מיר אנגעוויזן אויף אויסטערלישקייטע אין דער אויפפיהרונג פון סעווערינגן. מיר האבן אויף דעם פערגומען א רייה בריף, אין וועלכע אונזער מיינונג איז געשטעלט געווארן אין א ספק, מען האט אונז געמאכט פארוואורפן, מען האט אונז געזידלט. אונז וואלט ליבער געווען, ווען אונזערע אונגלויביגע לעזער וואלטן געווען גערעכט, נישטא קיין מעהר טרויעריגע זאך, ווי זיך ארויסצוזיין אלס נביא פון אומגליק.

קארל סעווערינג, האט דעם 20־טען יולי 1932 פערצידירט, ווען עס האט זיך געהאנדעלט אז די פרייסישע רעגירונג פון ד״ר בראון זאל זיך אונטערגעבן אהן ווידערשטאנד. פון זיין שוואכקייט איז עס געווען אנבעלאנגט, וואס די פרייסישע מיניסטארען, הגם זיי זענען געווען אינגאנצען זיכער אין דער איבערגעגעבנקייט פון דער פאליציי, האבן זיך נישט געוועהרט געגען דער קאנסטיטוציע פערלעצונג מצד פאפענען. ווען אפילו עס זאל געווען נויטיג זיין אנצווענדן געוועהר, פאן פאפען האט געציטערט פאר זיין אייגענעם קוראזש, און דער רייכספרעזידענט וואלט קיינמאל נישט געווען געטריבט ארויס צושיקן די רייכסוועהר געגען דער פאליציי. און ווען עס זאל געווען פאסירען אפילו דער דאזיגער אונמעגליכער פאל, דאן איז די ארבייטשאפט אין גאנצען לאנד געווען גרייט צום קאמף. „דער רייכסבאנער" (רעפובליקאנישע ארגאניזאציע) האט געהאט געוועהר און די „אייזערנע פראנט" איז דעמאלט געווען אזוי גוט ארגאניזירט ווי קיינמאל נישט פריהער.

ווען שוואכקייט איז אמאל געווען א פערברעכן איז עס געווען אין יענעם טאג. אט דאס פערברעכן האט בעפעסטיגט די הערשאפט פון פאפענען, וועמעס קאנצלערטום וואלט געקאנט צושמעטערט ווערען אן ווידערשטאנד פון די מאסן. און דער רוהם, אז ער האט עראבערט פרייסען, נישט ארעסטירענדיג אפילו קיין איינציגען מיניסטער, האט דעם דאזיגן קאוואלעריסטען־מוח געגעבן גענוג אויטאריטעט ער זאל קאנען מיט דער צייט אריינאינטריגירען היטלער'ן אלס רייכסקאנצלער.

עס איז א חרפה פאר סעווערינגען, דער אולשטיין־פערלאג איז שוין פון לאנג א היטלעריסטישער פערלאג. אולשטיין־געלד איז היטלער־געלד, און פאר היטלער־געלד בעשפייט איצט סעווערינג זיין פערגאנגענהייט. ער שענדעט די בעוועגונג, וועלכע האט איהם געהויבן אין דער הויך און וועמעס געטרייסטע מיטגלידער האבן איהם בעטראכט פאר א פיהרער.

עס איז אויך א שאנדע פאר זיך אליין, וואס מען האט פערטרויט אזעלכע מענשען, וואס מען האט שטענדיג פערטיידיגט זייערע פעהלער, ווייל מען האט נישט געצווייפעלט אין זייער געטריישאפט.

אבער קודם כל שעהמט מען זיך פאר דער דייטשער דעמאקראטיע. שוין קאן מען אין די אויסלענדישע בלעטער לייענען: אויב דאס זענען די פיהרער פון דער דייטשער דעמאקראטיע, דאן איז בכלל קיינמאל קיין אנדער דייטשלאנד נישט געווען, דאן וואו איז געוועזן יענץ דייטשלאנד אויף וועלכען מען האט זיך פערופען ביי די בעגעגענישען מיט פראנצויזען און ענגלענדער און וועלכע האבן געשלאסען דעם לאקארנא־אפמאך? און מיר ווייסען נישט, צי דער אומשטאנד וועט נישט אויסגענוצט ווערען סייט לאנגע דורך, דער גאבעלס־פראפאגאנדע: די נאציס וועלן איצט זיך פערופען אויף סעווערינגס בוך, ווען די וועלן נאר וועלען בעווייזען אז נישט דאס פריהערדיגע דייטשלאנד איז געווען פרייהייטליך, נאר דאס נייע דייטשלאנד, דאס היטלער'ס רייך.

ווי אזוי לעבט סטאלין?

ער איז דער איינזאמסטער מענש אין לאנד

אין פאריז גייט איצט ארויס דער ארגאן פון די רוסישע עמיגראנטן סאציאל־דעמאקראטן „סאציאליסטישעסקי וויעסטניק", וועלכער איז, ביז די היטלעראוויצעס האבן פארנומען די מאכט, ארויסגעגאנגען אין בערלין. אין אט דעם „סאציאליסטישעסקי וויעסטניק", איז אפגעדרוקט א זעהר אינטערעסאנטע קארעספאנדענץ, וואו עס ווערט בעשריבן דאס פריוואטע לעבן פון סטאלינען.

דער מאסקווער קארעספאנדענט איז, ווי עס זעהט אויס, גוט אינפארמירט וועגן אלע פרטים פון פאליטישן און געזעלשאפטליכן לעבן אין מאסקווע. ער שרייבט וועגן סטאלינען:

קיין נאהענטע פריינד האט סטאלין כמעט נישט. א אויסנאהם שאפט א קליינע גרופע גרוזינער, זיינע מיטארבייטער פון די יונגע יאהרען. צו דער דאזיגער גרופע געהערען ענוקידזע, ארדזשאניקידזע א. א. אבער אויך מיט זיי טרעפט ער זיך נישט אפט און פערהאלט בנוגע זיי א געוויסע דיסטאנס. ביי איהם אין דער היים בעזוכט סטאלינען כמעט קיינער נישט, אבער אויך ער אליין איז זעלטען ווען אין דער היים. און ווען אפילו עס האט נאך געלעבט זיין פרוי איז סטאלין זעלטען געווען אין די צימערן, וואו זי פלעגט אויפנעהמען איהרע בעקאנטע און קרובים.

עס איז זעהר אן אינטערעסאנטע פסיכאלאגישע ערשיינונג. א מענש, וועלכער פיהרט איין קאלעקטיוויזם אין לעבן פון גאנצן ראטען־פערבאנד, איז לויט זיין גאנצער נאטור און שטימונג א נזיר.

דער איינציגער מענש, וועלכן סטאלין האט באמת ליב און וועמען ער שעצט איז מאקסים גארקי. סטאלין בעזוכט קיינמאל קיינעם נישט, אבער מאקסים גארקי איז אן אויסנאהם. ביי גארקין זיצט סטאלין איבער גאנצע אווענטן און אפטמאל ביז שפעט ביינאכט ביי א שמועס. ביי גארקין טרעפט זיך סטאלין אויך אפט צוזאמען מיט א גרופע שריפטשטעלער, מיט וועלכע ער רעדט וועגן זייער ארבייט. אזוי ארום האט ער זיך אויך געטראפן מיט אלעקסעי טאלסטאי.

די אווענדען ביי גארקין זענען די איינציגע מעגליכקייט זיך צוזאמענצוטרעפן מיט סטאלינ'ען, וועלכער וואלט אין די מינוטן ווי אראפגעטרעטן פון דער הויך פון זיין פיעדעסטאל. אויסער די דאזיגע אווענדען טרעט איבעראל סטאלין ארויס ווי דער אלמעכטיגסטער אין דעם לאנד. זיין מאכט איז ווירקליך אומבעגרעניצט. פאר א מענשן, וועלכער איז נישט בעקאנט מיט די מאסקווער בעציהונגען, איז זיך שווער פארצושטעלן דעם כח פון סטאלינ'ס מאכט. דער וואס ווערט פאר סטאלינען אומבעקוועם, ווייסט נאך אליין נישט אין וואס עס האנדעלט זיך און ער דערפיהלט שוין באלד, אז עפעס ארום איהם איז נישט אין ארדנונג. זיינע נעכטיגע גוטע פריינד געהען אריבער אויף דער צווייטער זייט גאס, ווען זיי טרעפן זיך מיט איהם, די קרובים פערגעסן זיין אדרעס, דעם נומער פון טעלעפאן, עס הערט ביי איהם אויף ריכטיג צו פונקציאנירן די עלעקטריע, דער טעלעפאן א.א.וו. דאס לעבן פון אזא מענשן הייבט אן צו ווערען אומערטרעגליך.

אבער אויך איין ווארט פון סטאלינ'ען קאן א מענשן לעבעדיג מאכען. און קוים זאגט סטאלין ארויס א גוט ווארט פאר עמיצן, איז דער מענש שוין פערזארגט.

קורצזיכטיגע פאליטיק פון ענגלאנד לגבי דעם היטלעריזם

וויקהעם סטיד ברענגט א כאראקטעריסטישען ביישפיל

וויקהעם סטיד, איינער פון די אנגעזעהענסטע ענגלישע פובליציסטן. געוו. רעדאקטאר פון דער „טיימס", האט אין דער פראנצויזישער צייטונג „ענפארמאסיאן" אפגעדרוקט א זעהר אינטערעסאנטען ארטיקעל וועגן דער ראלע פון ענגלאנד לגבי דעם קעמפערישען היטלעריזם.

סטיד ציטירט איינציגע שטעלן פון היטלערס „מיין קאמף" אין וועלכע דער „פיהרער" רעדט וועגן זיין גלויבען אין רעכט זיך צו בענוצען מיט קראפט אין די אינטערעסען פון דייטשלאנדס גרויסקייט און פאר דער הערשאפט פון דער דייטשער ראסע איבער דער גאנצער וועלט און דאן שרייבט ער:

פערשטייט זיך, ווער עס וויל, דער קאן לאכען ביים לייענען אט די ווערטער. אבער מיר האבן דאך שוין געלאכט, ווען מיר האבן געלייענט מיט א יאהר צוריק וועגן וואוקס פון די היטלעריסטישע אידעען אין דייטשלאנד, ביז ענדליך בריונינג, אין וועלכען מען איז גענייגט געווען צו זעהן שיער נישט דעם סאמע גרעסטן דייטשן מלוכה־מאן אין דייטשלאנד נאך ביסמארק'ן, האט נישט געקענט די שליוזען פארן היטלעריסטישן מבול.

סטיד דערמאנט די כאראקטעריסטישע שטעל אין די מעמוארען פון לאיד דזשארדזשן:

לאיד דזשארדזש דערציילט ווי ער האט פערלאנגט דורכאויס, אז ענגלאנד זאל בלייבן נייטראל אין פאל, ווען דייטשלאנד וועט נישט אנפאלן אויף בעלגיען און אנהויב פון וועלטקריג. ענגלאנד האט זיך געדארפט האלטן נייטראל און ארויסטרעטן בלויז אין סאמע ענטשיידענדען מאמענט. ער, לאיד דזשארדזש, האט געוואלט איבערלאזן דייטשלאנד אליין אויף סאם רוסלאנד און פראנקרייך, ענגלאנד האט זיך געזאלט האלטן אן א זייט און ארויסטרעטן אין סאמע ענטשיידענדען מאמענט, כדי אריבערצוהעבן די וואגשאל אין דער זייט, וואס וועט פאר איהר זיין געוואונשען. מיר ווייסען, וואס עס וואלט אונז געקאסט אזא פאליטיק. דייטשלאנד אליין האט אונז אפגעראטעוועט, עפענענדיג די טויערן און צושטערענדיג די נייטראליטעט פון בעלגיען. היטלער האפט היינט, אז ענגלאנד וועט איצט פיהרען דיזעלבע פאליטיק, ער רעכנט אויף אונזער קורצזיכטיגקייט. אויב אבער ענגלאנד וועט אויך איצט זיך אפגעבן מיט דער האפנונג, אז אין גיכיגן מאמענט וועט זי קאנען איבערווערפן די וואגשאל אויף איהר זייט, וועט זי נאר מיטהעלפען דעם דריטען רייך אין דער פערווירקליכונג פון זיינע פלענער און העלפן צולאזן צום קראך פון ענגלאנד.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דאָנערשטאג
8
כא
אדר תרצ"ד

מערץ
זון-אויפגאַנג 6.08
זון-אונטערגאַנג 5.27

ליטערער פאבריקאנט און זיינע 6 ארבייטער
האבען בעשווינדעלט דעם ארבייטסלאָזען-פאָנד

(א) די פירמע ראָבערט בוהלע און ראָבערט בופאל האָט זיך געפיהרט אויף דעם אופן, אז אין דער צייט ווען די פאַבריק האָט געדאַרפט געבען אורלויב די אַרבייטער, האָט מען בעסער צונעשיקט מעלדונגען דעם מלוכה'שען פערמיטלונגס-אַמט, אַז די אַרבייטער זענען רעדוצירט געוואָרען און די אַרבייטער האָבען בעקומען שטיצע פון דעם אַרבייטס-פאָנד, אַזוי האָבען זעקס אַרבייטער גענומען אומזיסט געלד ביים אַרבייטסלאָזען-פאָנד מיט'ן וויסען און הסכם פון פאַבריקאַנט ראָבערט בופאַל.

צוליב אַזעלכע מאַניפולאַציעס זענען נעכטען געזעסען אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק דער פאַבריקאַנט ראָבערט בופאַל און די אַרבייטער לאַכאָוויטש, לעשניעווסקי, זינטאַרא, קאַטשמאַרעק, לעניצאַ און קאָוואַלעווסקי.

דאָס געריכט האָט אַרויסגעטראָגען אַנ'אורטייל לויט וועלכען אַלע בעשולדיגטע זענען פריי-געשפּראָכען געוואָרען.

ווייל ער האט נישט בעקומען קיין ירושה
האט ער דער'הרג'עט זיין פאטער

(2) אין דאָרף לאַפּאַטקי, טורקער פאַוויאַט, איז נעכטען פאָרגעקומען אַ בלוטיגער טראַגעדיע. אין דעם דאָזיגען דאָרף האָט געוואוינט דער לאַנד-ווירט, דער 59-יעהריגער אַנטאָני זאַווישלאַק, וועלכער האָט געהאַט אַ זוהן פון זיין ערשטער פרוי. דער אַלטער זאַווישלאַק האָט נאָכאַמאָל חתונה-געהאַט און אָפּגעשריבען זיין גאַנץ פערמעגען דעם יונגען ווייבעל. דאָס האָט שטאַרק געבערענגט אין כעס דעם זוהן און צווישען איהם און דעם פאָטער איז געקומען צו אָפטע מחלוקת. נעכטען איז דער זוהן געקומען צום פאָטער אין שטוב אַריין. ס'איז ווידער געקומען צו אַ מחלוקה און דער זוהן האָט גע'כאַפּט אַ מלאַש און דערלאַנגט דעם פאָטער אי-בער'ן קאָפּ, דער אַלטער איז געפאַלען אַ בע-וואוסטלאָזער. נאָך איידער ס'איז אָנגעקומען אַ דאָקטאָר איז דער אַלטער זאַווישלאַק געשטאָרבען. דער זוהן איז אַרעסטירט געוואָרען.

טראגעדיע פון א יודיש מיידעל
זי ווערט פעראומגליקליכט און וואַרפט אונטער איהר קינד
דאס מיידעל איז אַרעסטירט געוואָרען

(2) אויף פשעיאַזד 6 אין טויער האָט מען געפינען אַנ'אונטערגעוואָרפען קינד פון 6 חדשים. די פאָליציי האָט ענערגיש געזוכט די מוטער און לסוף זי אַרעסטירט. דאָס איז אַ געוויסע העלענאַ גראַנאַסטאַי פון פאַריז. גראַנאַסטאַי איז געווען אין פאַריז אויף פאַסטענס ביי אָנגעזעהענע לייט, צווישען אַנדערען אויך ביי אַנ'אייניקעל פון געוו. מלוכה=פרעזידענט דומער, צום סוף האָט זי דער גורל פערוואָרפען קיין לאָדז. דאָ האָט זי זיך בעקענט מיט אַ יונגערמאַן און לסוף געבוירען אַ קינד. פון דעמאָלס האָט זי זיך נישט געהאַט וואו אַהין צו טון מיט דעם קינד און האָט עס אונטערגעוואָרפען אויף פשעיאַזד 6. די פאָליציי האָט זיך אָבער דערוואוסט ווער ס'איז די מוטער פון דעם אונטערגעוואָרפענעם קינד און העלענאַ גראַנאַסטאַי איז אַרעסטירט געוואָרען.

ווידער א בלוטיגע ליבעס=טראגעדיע אין לאדז
1 מענש דערשאָסען, 2 שטערבליך פערוואונדעט

(2) לאָדז איז איצט פאַרמאָל בעהערשט מיט דער פסיכאָז פון ליבעס=טראַגעדיעס, ס'איז נאָך נישט שטיל געוואָרען מיט דער טראַגעדיע אויף נאַווראָט 14, וועלכע האָט געקאָסט דאָס לעבען פון 3 מענשען און פון גדאַנסקאַ 21, וואו ס'איז דער'הרג'עט געוואָרען אַ יונגער מענש און שוין האָבען מיר צו פערצייכענען נאָך איין אַזאַ צהנ=ליכע טראַגעדיע, וועלכע האָט געבערענגט דעם טויט פון אַ מענש און 2 אַנדערע זענען שטערב-ליך פערוואונדעט געוואָרען.

די דאָזיגע טראַגעדיע האָט זיך אָפּגעשפּילט נעכטען ביינאַכט אויף וואָלטשאַנסקאַ 177.

אין דעם הויז האָט געוואוינט די 24-יעה-ריגע העלענאַ ליפינסקאַ מיט איהר מוטער אַנטאָ=נינאַ. העלענאַ ליפינסקאַ האָט זיך זעהר אָפט גע-טראָפען מיט 2 יונגעלייט אַלאָיזי קאַראַלעווסקי און קאַזימיעזש קורפּיק. די דאָזיגע 2 יונגעלייט, וועלכע האָבען געוואוינט אויף זשגאַווסקאַ 21 זע-נען געווען גוטע פריינד ביז זיי האָבען נישט דער-קענט די שיינע העלענאַ ליפינסקאַ און האָבען אָנגעהויבען וועגען איהר צו קאָנקורירען.

עהערנעכטען האָט העלענאַ פערבעטען ביידע יונגעלייט צו זיך אין שטוב אַריין און מ'האָט גע-מאַכט אַ סעודה'לע, וועלכע האָט געדויערט ביז שפּעט ביינאַכט.

אַרום האַלב דריי ביינאַכט איז צווישען די מאַנספּערשוינען אויסגעבראָכען אַ מחלוקה צוליב אייפערזוכט. אין אַ געוויסען מאָמענט האָט קאַראַ-לעווסקי אַרויסגעצויגען אַ רעוואָלווער און אָנגע-הויבען צו שיסען. איינע פון די קוילען האָט גע-טראָפען קורפּיק'ן, וועלכער איז געפאַלען אויף דרערד. זעהענדיג דאָס, האָט קאַראַלעווסקי אָנגע-הויבען צו שיסען אויף די ליפינסקאַ און זי שווער פערוואונדעט. דאַן האָט קאַראַלעווסקי צוגעלעגט דעם רעוואָלווער צו זיין אייגענע שלייף און אויס-געשאָסען די לעצטע קויל.

די אַלאַרמירטע שכנים זענען אַריינגעלאָפען אין ליפינסקאַ'ס וואוינונג און האָבען דערזעהען אַ שרעקליך בילד, אויף דער ערד זענען געלעגען 3 קערפּערס, שווימענדיג אין בלוט.

ס'איז אַרויסגערופען געוואָרען די פאָגאָ=טאָוויע און די פאָליציי. דער דאָקטאָר האָט פעסט-געשטעלט דעם טויט פון קורפּיק'ן. די שטערבליך-פערוואונדעטע ליפינסקאַ איז אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאַל פון קראַנקען-קאַסע. דעם מערדער און זעלבסטמערדער קאַראַלעווסקי האָט די פאָגאָ-טאָוויע אָפּגעפיהרט אין ראַדאָגאָשטשער שפּיטאָל. קיין גענויע פרטים וועגען דער דאָזיגער בלוטיגער טראַגעדיע זענען נאָך דערווייל נישט בעקאַנט. די פאָליציי פיהרט אַנ'ענערגישע אויספאָרשונג. ליפינ-סקאַ איז געווען אַנ'אַרבייטערין אין דער פאַבריק פון פרענקעל, פּיעטריקאָווער 135.

פון „אגודת לומדי שעורי-ערב"

די נייע פערוואַלטונג פון „אַגודת לומדי שעורי=ערב" נאָוואָמיעסקאַ 4 בעשטייט פון פאָל-גענדע פּערזאָנען: אברהם יעקב פישאָף, הלל קעלמאַנאָוויטש, לייבעל בערקאָן, מענדעל אָלשטיין, און יעקב בראַם.

Dr. REICHER
פּאָלודניאָווא 28, טעל. 201-93
ספּעציאַליסט
פאַר מענער=שוועכע=בעהאַנדלונג,
סעקסועלע בעראַטונגען און פּסיכאָ=אַנאַליזע.
נעהמט אָן פון 8 – 11 פריה און פון 5 – 8 אָוועגד
זונטאָג און חגאות פון 9–1 פאַרמיטאָג.

פון דער קהלה
היינט דער לעצטער טאג פון אפנעהמען דאס רעגיסטראַציע-מאַטעריאַל צו דער פסח=אַקציע

לויט ווי מ'טיילט אונז מיט פון דער קהלה, דאַרפען זיך היינט פון 6 ביז 8 אָוונט מעלדען אין דער קהלה די אַלע בתי תפילות און אינסטי-טוציעס, וועלכע האָבען נאָך ביז איצט נישט בע-קומען דעם רעגיסטראַציע-מאַטעריאַל צו דער פסח-אַקציע.

היינט איז דער לעצטער טאָג דערפאַר, און דער טערמין וועט בשום אופן נישט פערלענגערט ווערען.

גלייכצייטיג ווערט אויפמערקזאַם געמאַכט, אַז די רעגיסטראַציע פון די נויטבעדערפטיגע מוז אַדורכגעפיהרט ווערען שפּעטסטענס ביז'ן קומענ-דיגען דינסטאַג, און ביז דאַן מוז דאָס מאַטעריאַל צוגעשטעלט ווערען אין דער קהלה.

בודזשעט פאַר'ן יאהר 1934

היינט אין אָוונט קומט פאָר די זיצונג פון קהלה=ראַט צו בעטראַכטען דעם בודזשעט פאַר'ן 1934 יאָהר.

1 אפריל געהט אריין אין קראפט די פעראָרדנונג
וועגען צוואַנג צו בעשעפטיגען אינוואַלידען

(—) די לאָדזער האַנדעלס=קאַמער מאַכט אויפמערקזאַם, אַז דעם 1 אַפּריל געהט אַריין אין קראַפט דער נאָוועליזירטער אַרט. 59 פון געזעץ צו פערזאָרגען אינוואַלידען, לויט וועלכען די אַר-בייטסגעבער אין דער אַגראַר=ווירטשאַפט, אינדוס=טריע, האַנדעל און קאָמוניקאַציע זענען פער=פליכטעט אויף יעדע 50 אַרבייטער און אָנגע-שטעלטע צו בעשעפטיגען איין אינוואַליד, אויף יעדע 100 אַרבייטער – 3 אינוואַלידען. דער דאָ-זיגער פאָרשריפט איז אויך חל אויף אונטערנעהמער וועלכע פיהרען סעזאָן-אַרבייטען: בוי, ערד, בריק א. אַ. וו. פאַר נישט אָפּהיטען די פעראָרדנונג דראָהט אַ שטראָף ביז 6 וואָכען אַרעסט אָדער געלד-שטראָף ביז 2000 זל.

בעגראָבען איהר קינד אין א חזיר=שטאל
אכזריות'דיגע טאַט פון א מוטער

(2) ביי אַ געוויסען בירענצווייג, פּיעטרי-קאָווער 17, האָט געאַרבייט אַלס דינסטמיידעל אַ געוויסע זאָפיאַ וואַשאַק.

דאָס מיידעל האָט זיך גע'חבר'ט מיט אַ נישט ענטשפּרעכענדער געזעלשאַפט און איז גע=וואָרען מעוברת. דעמאָלס האָט מען דעם מיידעל אָפּגעזאָגט פון פּאָסטען. דאָס קינד האָט דאָס מיי-דעל געבוירען אין דאָרף לאַשקאָווא, לאָסקער פּאָ-וויאַט. באַלד ווי זי האָט געבוירען דאָס קינד, האָט זי עס דערשטיקט און בעגראָבען אין אַ חזיר-שטאַל.

דאָס האָט אָבער בעמערקט אַנ'איינוואוינער פון דאָרף און מיטגעטיילט וועגען דעם דער פּאָ-ליציי. דאָס קינד, פערשטעהט זיך, איז שוין געווען טויט. די אַכזריות'דיגע מוטער איז אַרעסטירט געוואָרען.

צוגאב=פאבאר-קאמיסיע
פּאָבאָראָווצעס פון יאהרגאנג 1912 און עלטערע דאַרפען זיך שטעלען צו דער קאמיסיע

(2) דעם 15 מערץ, 8 אינדערפריה וועט אין לאָקאַל פון דער מיליטער-אָפּטיילונג ביים מאַ-גיסטראַט, פּיעטרקאָווער 165 זיין טעטיג די צוגאַב-פּאָבאָר-קאָמיסיע פאַר פּ. ק. או. לאָדז.

עס דאַרפען זיך מעלדען, די פּאָבאָראָווצעס פון יאהרגאַנג 1912 און עלטערע וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 2, 3, 5, 6, 8, 9 און 11 פּאָ-ליציי-קאָמיסאַריאַטען, וועלכע האָבען נישט רעגולירט זייער מיליטער=פליכט, האָבען זיך נישט צוגע-שטעלט צו אַ קאָמיסיע.

די טויערען טאָרען נישט גע-שלאָסען ווערען פאַר 11 אַ זייגער

(2) ווי מיר דערוויסען זיך בעקומט די מאַכט לעצטענס פיל אָנקלאַגען פון לאָקאַטאָרען אַז די הויז-וועכטער מאַכען צו די טויערען פאַר 11 אַ זייגער אין אָוונט און פערלאַנגען דאַן ביי די וואָס קומען און געהען אַרויס „טויער=געלד".

די מאַכט האָט דעריבער פעראָרדענט, אַז די טויערען טאָרען בשום אופן פריהער נישט גע-שלאָסען ווערען ווי 11 אַ זייגער אין אָוונט.

צוואַנג פון הייזער-רעמאָנט
לוסטראַציע פון לאָדזער הייזער

(2) שוין זייט עטליכע יאהר האָט די שטאָ-טישע סטאַראָסטווע צוזאַמען מיט דער בוי-אָפּטיי-לונג ביים מאַגיסטראַט אונטערגענומען אַנ'אַקציע און צווינגען די הויז-בעזיצער אויפצופרישען זייערע הייזער און זיי פריש צו טינקען.

איצט האָט די אַדמיניסטראַטיווע מאַכט ווידער אָנגעהויבען צו לוסטרירען דעם צושטאַנד פון די לאָדזער הייזער, דאָ וואו די הייזער זענען שוין שמוציג וועט מען מוזען אויף אַ צוואַנגס-אופן אויפפרישען די הייזער.

טראַגישער פאַל ביי דער אַרבייט

(2) אין דער „באַריסלאַווער מאַנופאַקטור" פּיעטקאָווסקאַ 29 איז נעכטען פאָרגעקומען אַ טראַ-גישער פאַל בעת דער אַרבייט, דער אַרבייטער יאַן פּיאַטראָווסקי, שטעהענדיג אויף אַ לייטער האָט פערלוירען דאָס גלייכגעוויכט און איז אַריינגע-פאַלען אין אַ קעסעל מיט קאָכענדיג וואַסער, די פאָגאָטאָוויע האָט דעם אַרבייטער אָפּגעפיהרט אין אַ שווערען צושטאַנד אין שפּיטאָל אַריין.

געגעסען „נא גאפע"
ער וועט דאס געלד אָפּזיצען

(2) נעכטען איז אויפ'ן פאַבריקס-זאַל גע-קומען אַ יונגערמאַן, אַריין אין בופעט פון צווייטען קלאַס, זיך געהייסען דערלאַנגען מכל טוב און ווען ס'איז געקומען צום בעצאָהלען, האָט ער אָהן קונצען זיך מודה געווען, אַז ער האָט נישט קיין געלד.

די פּאָליציי האָט דעם בחור לעגיטימירט און ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז דאָס איז מיעטשיסלאַוו ווילסקי (זשימנאַ 1).

אַפּטייקען
היינטיגע נאַכט-דיזשורען

א. דאַנצער (זגערזשער 57), וו. גראָשקאָווסקי (11 ליסטאָפּאַד 15), ס. גאַרפיין (פּילסודסקיעגאָ 54), י. כאַנדזשינסקי (פּיעטריקאָווער 165), ה. רעמבע-לינסקי (אַנדזשעיאַ 28), א. שימאַנסקי (פּשענד-עלביאַנאַ 75).

DR. MED. H. LUBICZ
פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנק.
צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפּפאַנגס-שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8 זונטאָג און י"ט 9–1. פאַר דאַמען בעזונדערער וואַרטע-זאַל

הרב איטשע מאיר לעווין וועגן ארץ-ישראל-אויפבוי

עהערנבכטען איז אין פילהארמאניע-זאל פאר-געקומען אנ'ארץ-ישראל-אקאדעמיע, וועלכע איז איינגעארדענט געווארען דורך דער „אגודת ישראל" אין צוזאמענהאנג מיט דער פראקלאמירונג פון דער קאמפאניע פאר'ן קרן הישוב.

די אקאדעמיע עפענט דער פארזיצער פון לאדזשער קהלה-ראט ה' פישל ליבערמאן, וועלכער בעגריסט דעם גאסט, וועלכער איז געקומען צו דער אקאדעמיע הרב ר' איטשע מאיר לעווין פון ווארשא.

מיט נאך א לענגערע בעגריסונג פאר דעם גאסט איז ארויסגעטרעטן דער סאמפאלנער רב.

דאן בעקומט דאס ווארט הרב איטשע מאיר לעווין.

דער רעדנער הויבט אן דערפון, וואס יעדער יוד, וועלכער אנערקענט זיך צום כלל-ישראל דארף זיך אפגעבען א חשבון דערפון, אז ער טראגט אויף זיך די אחריות דערפאר, וואס קומט פאר אין יודענטום און בעזונדערס, וואס קומט פאר אין ארץ-ישראל, וואוהין דער יוד שטרעבט און האפט.

דער רעדנער רעדט דאן ארום דעם עקאנאמישען קריזיס און די גרויסע ארימקייט, וואס הערשט צווישען יודען, גיט א שילדערונג פון דער לאגע פון די יודען אין דער גאנצער וועלט און בעהט איבער צום ארץ-ישראל-פראבלעם לויט דער אויפפאסונג פון „אגודת ישראל", וועלכע האט אויפ'ן לעצטען קאנגרעס געווארפען די לאזונג פון פאראינטערעסירען זיך מיט'ן ארץ-ישראל-אויפבוי.

— יעדעס פאלק, זאגט דער רעדנער, האט זיינע ד' אמות, בלויז דאס יודישע פאלק וואנדערט זייט 2000 יאהר אין די שרעקליכסטע בעדינגונגען. די, וואס זאגען, אז דאס ארטאדאקסישע יודענטום האט נישט קיין אינטערעס פאר ארץ-ישראל — זענען בייזוויליג. די ארטאדאקסישע יודען זענען צוגעבונדען צו ארץ-ישראל מיט זייער טיפען גלויבען, מיט זייער נשמה און לעבען.

אלע אנדערע וואס אינטערעסירען זיך מיט ארץ-ישראל זענען, לויט דעם רעדנער, סתם יודען, וואס האבען ליב ארץ-ישראל, דער ארטאדאקסישער יוד ווייס אבער, אז ס'קען נישט זיין קיין יודיש פאלק און קיין יודיש-לאנד אויב ס'זאל נישט געבויט זיין על התורה והמסורה. די ארטאדאקסישע יודען פערשטעהען ארץ-ישראל. אזוי ווי זיי האבען דאס פערשטאנען דעמאלס, ווען זייערע עלטערען זענען געשטאנען ביים בארג סיני. דאס איצטיגע לעבען אין ארץ-ישראל איז נישט געבויט אויף אזעלכע יסודות און דעריבער איז עס נישט דאס יודישע ארץ-ישראל. ס'מוז אפגעהיטען ווערען די אריגינאליטעט פון יור און דער דאזיגער מהות פון יודענטום איז די תורה. די ציוניסטען בויען ארץ-ישראל אויף אבסטראקטע נאציאנאלע בעגריפען, אמת מיר בעגריסען יעדען בוי פון ארץ-ישראל. אבער דער אופן אויף וועלכען מ'בויט איצט דאס הייליגע לאנד, איז געגען אונזער געוויסען. ביי די ציוניסטען איז געווען א פאראל, נישט אריינצולאזען קיין רעליגיעזע יודען קיין ארץ-ישראל. אונז איז אבער געלונגען זיך צו עפענען א קליין טירעל דארט אהין, דורך וועלכען ס'געהען די עמיגראציע פון רעליגיעזע יודען, אבער די איבערוויגענדע מעהרהייט פון דער יוגענד, וואס געהט קיין ארץ-ישראל, זענען נישט קיין רעליגיעזע.

מיר גלויבען, זאגט הרב איטשע מאיר לעווין, אז דער רבונו של עולם וועט אונז אויסלייזען דאס הערליכע לאנד און מיר האבען נישט קיין גלויבען אין מענשען, דאס הייסט אבער נישט, אז מיר דארפען זיצען מיט פערלעגטע הענד. מיר טראגען אבער די אחריות דערפאר, וואס 30 טויזענד יודישע קינדער אין ארץ-ישראל ווערען ערצויגען אין א פרייען גייסט. די פרייע עלעמענטען בעהערשען דאס לעבען אין ארץ-ישראל. דארט פיהרט מען איין די וועלטליכקייט אין פאמיליען-לעבען, אין דער ערציהונג און אומעטום.

— מיט וואס איז דאס א יודיש לאנד? — רופט אויס פאטעטיש דער רעדנער — וואלט מען דארט בעקעמפט די רעליגיע, וואלט געקומען א רעאקציע, און א"י בעקעמפט מען אבער נישט די רעליגיע, נאר מען בעזייטיגט זי פון עפענטליכען לעבען. די פעראנטווארטליכקייט דערפאר ליגט אויף אונז רעליגיעזע יודען.

— מיר ארטאדאקסישע יודען זענען בעגאנגען א פעהלער — זאגט דער רעדנער — וואס מיר האבען זיך נישט אריינגעמישט אין ענין ארץ-ישראל. איצט מוזען קומען קיין ארץ-ישראל די אריגינעלע יודען, די, וואס האבען דעם טיפען גלויבען, אז די וועלט פיהרט זיך נישט אליין און די גאולה וועט נישט קומען דורך קיין אנדערען ווי דורכ'ן בורא עולם.

די ציוניסטען האבען איינגערעדט די יונגע יודען צו גלויבען אין ענגלאנד און אין פעלקער-בונד און איצט רייסען די ציוניסטען אליין אראפ סיי ענגלאנד און סיי דעם פעלקער-בונד.

די בעציהונג פון דער „אגודת ישראל" צו ארץ-ישראל איז נישט אפהענגיג פון א גוטער, אדער שלעכטער קאניונקטור.

די ארטאדאקסען זאגט דער רעדנער, האבען בטחון צו השם יתברך. אונזער אויפגאבע איז צו ראטעווען דאס הייליגקייט פון ארץ-ישראל, שאפען דעם אריגינעלען יודען, די ארבייט דער אויפבוי דארף זיין געשטיצט אויף דער תורה און מסורה.

דער פראגראם פון דער „אגודת-ישראל" בנוגע ארץ-ישראל איז פאלגענדער:

וואס מצהר ערד אויסקויפען; שטארקען די קאלאניעס פון „מחני ישראל", העלפען די עליה פון רעליגיעזע יודען; שאפען בתי-מלאכה פאר רעליגיעזע יודען; שיקען אזעלכע חלוצים קיין ארץ-ישראל, וואס זאלען שטרעבען צו בויען א הייליג לאנד, געשטיצט אויף דער תורה; שאפען אגודיסטישע ארבייטער-קאלאניעס, ארגאניזירען די יוגענד אין ארץ-ישראל, אהבאניזירען און פארנעהמען די יודישע קהלות און ועל-כולם, מוזען מיר רייניגען די אטמאספערע פון הפקרות אין ארץ-ישראל.

יודיש טעאטער „פילהארמאניע" נארוטאוויטשא 20 טעל. 213-84

3-טע וואך פון רעקארד-דערפאלג!

10.000 מענשען האבען שוין בעוואונדערט

די אמעריקאנער עקראן-סטארס

מעי שיינפעלד און אירווינג דזשייקאבסאן

אין דער פרעכטיגער אפערעטע

„אוי, אמעריקא"!

מארגן, פרייטאג, 9 אווגוסט, שבת 4 נאכמ. (פון 70 גר. ביז 2.20) און 9 אוונט

אכטונג! זונטאג, ד. 11 מערץ 9 אוונט 25-יעהריגער יובילעאום פון ביהנע-טעטיגקייט פון פערדיענסטפולען ארטיסט

דוד האמבורגער

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער.

פון „לאפפ"

די פערוואלטונג פון „לאפפ" שיקט אונז צו פאלגענדען קאמוניקאט: צוליב דער גרויסער פער-אינטערעסירונג, וואס האבען ארויסגערופען אין לאדז די אינסטרוקטארען און אינפארמאציע-קורסען אויפ'ן געביט פון געגען-גאז-פערטיידיגונג און אויך צוליב דער נויטיגקייט פון די דאזיגע קורסען, איז בעשלאסען געווארען אנצוהויבען אנ'אקציע צו זאמלען געלד אויף א געהעריגען לאקאל פאר די דאזיגע קורסען און בכלל אויף א זיך-ארט פאר „לאפפ" אין לאדז.

די ארגאניזאציע-ארבייטען און די פונקציעס פון בוי-קאמיטעט זענען איבערגעגעבען געווארען דעם פרעזידיום פון קרייז מיט רעכט פון קאאפטאציע.

אויף דעם בוי וועלען קענען בענוצט ווערען נאר די סומען, וועלכע זענען ספעציעל צו דעם צוועק געזאמעלט געווארען. דאס פרעזידיום וועט זיך בעמיהען אויסצופועל'ן אויף דעם צוועק ספעציעלע סובווענציען פון דער מאכט, אינסטיטוציעס און פריוואט-פערזאנען.

שוין דעם קומענדיגען שבת 10.45 פריה

קומט פאר אין זאל „ראזמאיטאשטשי" צעגעלניאנא 27, דער גרויסער

טורנפעסט

פון די גימנאסטישע גרופען ביים „שטערן"

א מאשין צוקוועטשט אנ'ארבייטער

(2) אין דער פירמע קויפמאן, וואולטשאנסקא 68, איז דער ארבייטער עאוגעניוש מאלינאווסקי צוגעגאנגען נאהענט צו די מאשינען און איז אריינגעכאפט געווארען דורך די טרייברימען ער איז ממש צוריבען געווארען דורך די רעדער פון דער מאשין. אין א האפנונגסלאזען צושטאנד האט מען איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

פון דער פירמע „מאנאדא"

די בעוואוסטע אין לאדז פירמע „מאנאדא", פיעטריקאווער 44 און פשעיאזד 2, עמפפעהלט די אלעמען גוט-בעקאנטע און געשמאקע פערשידענע סארטען טעע, קאווע און קאקאא צו ביליגע פרייזען.

פערענדיגט דער שטרייק אין דער פירמע אוריסאן

(2) מיט עטליכע טעג צוריק האט אין דער פירמע אוריסאן אין זגערזש אויסגעבראכען א שטרייק פון ארבייטער וועגען די ארבייטס- און צאהלונגס-בעדינגונגען.

נעכטען איז פארגעקומען א קאנפערענץ צווישען די פארשטעהער פון די ארבייטער און דער פאבריקס-אדמיניסטראציע. די קאנפערענץ האט געבראכט צו א הסכם און די ארבייטער זענען צוריקגעטרעטען צו דער ארבייט.

גרויסע עקספארט-מעגליכקייטען פון העבדשקעס קיין אמעריקא

(אג) די פראדוקציע פון באנוועלנע און וואלענע הענדשקעס אין לאדז שטעהט אויף זעהר א הויכער מדרגה און בעזיצט גרויסע עקספארט-מעגליכקייטען. מיט א פאר חדשים צוריק האט א היגע פירמע ארויסגעשיקט א קאלעקציע קיין רומעניען און האט דערויף תיכף בעקומען גרויסע בעשטעלונגען. לויט דער מיינונג פון די היגע פירמען פון דער דאזיגער בראנזשע זענען איצט פארהאן גרויסע עקספארט-מעגליכקייטען קיין אמעריקא. ביז מיט א קורצער צייט צוריק, איז דייטשלאנד געווען דער הויפט-ליפעראנט פון הענדשקעס קיין אמעריקא. לעצטענס איז אבער צווישען די דייטשע עקספארטערען און דער אמעריקאנישער שטייער-מאכט געקומען צו קאנפליקטען און צוליב די רעפרעסיעס פון דער אמעריקאנער רעגירונג איז דער עקספארט פון דייטשע הענדשקעס שטארק געפאלען.

איינציגע היגע פירמען, וואס קענען זיך ערלויבען אויפ'ן עקספארט פון הענדשקעס האבען זיך פאראינטערעסירט מיט דעם ענין און שיקען שוין ארויס אין די נאהנסטע טעג מוסטערן קיין אמעריקא.

אייז ברודער דער'הרג'עט דעם צווייטען
צוליב א בישותפות'דיגער כלה

(2) אויף די דערפער זענען זיך מתקנה אן לאדז און דארט קומען אויך פאר פערשידענע ליבעס-טראגעדיעס.

אין דארף יאנובעק, שעראדזער פאוויאט, האבען צוויי שטיף-ברידער קראיעווסקי און באר-טשאק זיך געקיבט אין איין מיידעל קאוואלסקא.

עהערנכטען האט בארטשאק געזעהען, אז זיין ברודער שפאצירט מיט דער קאוואלסקא. ער האט געכאפט א מעסער און דערהרג'עט אויפ'ן ארט זיין ברודער. די קאוואלסקא איז אפגעקומען מיט זעהר שווערע וואונדען און איז אפגעפיהרט געווארען אין שערעדזער שפיטאל.

ראדיא-ווינקעל

אנשטאט מיט קוילען און גראנאטען וועלען ארמעען שיסען מיט פער'סמטע ראדיא-כוואלעס

פון צייט צו צייט בעווייזען זיך אין דער וועלט-פרעסע ידיעות וועגען עפעס געהיימע טויט-שטראהלען, וואס ווערען ארויסגעשיקט אין דער לופט, מען האט שוין זאגאר איבערגעגעבען פאקטען, אז אין די געהיימע דייטשע מיליטערישע לאבאראטאריעס איז געלונגען צו ערפינדען אזעלכע שטראה-לען, וועלכע קאנען אפשטעלען אין דער לופט דעם מאטאר אין אעראפלאן אדער אין אויטאמאביל און אזוי ארום צווינגען דעם שונא זיך אפצושטעלען און בעהמען אין געפאנגענשאפט. אויך זאלען די דייטשען האבען ערפונדען שטראהלען, וואס רייסען אויף דעם מאטאר אין דער לופט און דער אעראפלאן ווערט פערברענט.

איצט מעלדעט די ענגלישע צייטונג „סאנדיי דיספאטש" וועגען א נייער מורא'דיגער ערפינדונג פון אנ'ענגלישען געלעהרטען, וועלכע געהט אבער אין א גאנץ אנדערער ריכטונג.

די ענגלישע געלעהרטע האבען שוין אויפ'ן גרונד פון פיל פארשונגען פעסטגעשטעלט, אז די פערשידענע באקצילען פון כאלערע, טיפוס, דזשומא, מאלאריא און אנדערע לאזען ארויס פון זיך געוויסע שטראהלען, ביז איצט איז אבער נישט געווען קיין שום מעגליכקייט די דאזיגע שטראהלען אויפ-צוכאפען. לעצטענס איז אבער שוין געלונגען צו ערפינדען אנ'אינסטרומענט, וואס כאפט אויף די דאזיגע שטראהלען.

מיט דער הילף פון דאזיגען אינסטרומענט, וואס זיין קאנסטרוקציע ווערט געהאלטען בסוד סודות איז געלונגען אויפצוכאפען די שטראהלען פון די מאלאריע-באקצילען און די דאזיגע שטראהלען פער-וואנדלען אין עלעקטרישען שטראם. א דאנק דעם דאזיגען אפאראט האט זיך איינגעגעבען דעם ווייזער אונטער דער ווירקונג פון דער מאלאריע-כוואליע אויסצוציהען אויף 48 גראד, באלד האבען די גע-לעהרטע אויך אויסגערעכענט די לענג פון דער מאלאריע-כוואליע.

די רעזולטאטען פון דער דאזיגע ענטדעקונג זענען געווען אויסערגעוועהנליכע. עס האט זיך ארויס-געוויזען, אז עס איז גענוג געווען מען זאל אויף עמיצען אנשטעלען א ראדיא-כוואליע פון דער זעלבער לענג, ווי עס שטראהלט ארויס פון זיך דער מאלאריע באקציל און שוין ווערט דער מענש אנגעשטעקט מיט דער מאלאריע-קראנקהייט!

אין לאנדאנער מיליטערישען שפיטאל האבען זיך געמעלדען 22 דאקטוירים און 16 אפיצירען, וועלכע האבען זיך פרייוויליג געלאזט אונטערווארפען דער ווירקונג פון די דאזיגע כוואליעס. נאך עטליכע מינוט האבען אלע בעקומען היץ און עס האבען זיך ביי זיי בעוויזען אלע כאראקטעריסטישע סימנים פון דער מאלאריע-קראנקהייט. נאכ'ן אנווענדען די הייל-מעטאדען פאר קראנקע אויף מאלאריע, זענען די דאקטוירים און אפיצירען צוריק געזונד געווארען.

מיט דער דאזיגער מערקווירדיגער ענטדעקונג האט זיך פעראינטערעסירט דער בערימטער ענג-לישער געלעהרטער פראפעסאר רעוועלס, וועמען עס איז אויך געלונגען צו ענטדעקען די כוואליעס, וואס עס שטראהלען ארויס פון זיך די באקצילען פון פיל אנדערע אנשטעקענדע קראנקהייטען. פראפ. נער-וועלט האט ערקלערט, דאס בעת א מלחמה וועט מען קאנען אנשיקען אויפ'ן שונא די כאלערע, טיפוס און אנדערע שלעק מיט דער הילף פון דער ראדיא-כוואליע און אזוי ארום איהם, דעם שונא אונשעדליך מאכען.

אויף ווי ווייט די דאזיגע פארשונגען האבען שוין געגעבען פאזיטיווע רעזולטאטען קאן דינען פאל-גענדער ביישפיל: די שטאט לאנדאן האט לעצטענס שטארק געליטען פון די שטשורעס, וועלכע האבען זיך פערשפרייט איבער דער גאנצער שטאט און די מיליאנען און קיין שום מיטעל צו בעקעמפען די דאזיגע פלאג האט נישט געהאלפען. פראפעסאר נעוועלט האט דעריבער בעשלאסען אויסצופרובען די בייטע ער-פינדונג מיט דער ראדיא-כוואליע.

פון זיין לאבאראטאריע איז ארויסגעשטראהלט געווארען א ספעציעלע כוואליע, וועלכע האט געזאלט לויט פראפ. בעוועלטס אויסרעכנונגען זיין שעדליך בלויז פאר די שטשורעס. די דאזיגע כוואליעס האבען געשטראהלט אהן אויפהער פון 10. דעצעמבער ביז'ן 20. יאנואר היי-יאהר. דער רעזולטאט האט איבער-גע-שטיגען אלע ערווארטונגען. אין די קעלערס פון די הייזער און אין די מאגאזינען און שפייכלער פון לאנדאנער האפען האבען אלע שטשורעס ביז'ן לעצטען געפגרט און אין לאנדאן איז איצט נישט פער-האן קיין איין לעבעדיגער שטשור.

צי וועט עפעס זיין א געגען-מיטעל געגען דער דאזיגער שרעקליכער ערפינדונג? פראפ. נעוועלט מיינט, אז מיט דער צייט וועט אפשר געלינגען צו ערפינדען אזא געגען-כוואליע, וואס וועט נייטראליזירען די ארויסגעשטראהלטע גיפטיגע ראדיא-כוואליע.

דערוויילע אבער שטעהט די מענשהייט פאר א נייער מורא'דיגער ערפינדונג, וואס קאן חרוב מאכען אין משך פון עטליכע מינוט גאנצע שטעט און אפילו לענדער.

Dr. HELLER

ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע

8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89

נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט. זונטאג פון 11–2 מיטאג.

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל. אונבעמיטעלטע — לעמשניצע-פרייזן.

דאס לעבען אין ארץ-ישראל

(ידיעות פון דער יודישער טעלעגראפען אגענטור)

א נייע אילוסטרירטע בלאט אין ארץ-ישראל

ירושלים. אינגיכען זאל אין א"י אנהויבען צו ערשיינען א גרויס אילוסטרירט העברעאיש וואכענבלאט לויט'ן מוסטער פון די גרויסע אייראפעאישע אילוסטרירטע בלעטער. די איניציאטיוו האט אויפגענומען א דייטשער יוד, וועלכער איז געווען איינער פון די רעדאקטארען פון דער „בערלינער אילוסטרירטער צייטונג“. ווי עס הייסט, זאל די נייע אויסגאבע שטעהען אין פערבינדונג מיט'ן „הבר“.

ארום פראיעקט פון הכנסה-שטייער אין א"י

ירושלים. פון היפה ווערט מיטגעטיילט, אז דארט זאלען די פארשטעהער פון דער מזרח-מענישער און קריסטליכער געזעלשאפטען האבען אויסגעדריקט פאר הויז. פ. האטינגטאן (דער עקספערט פאר דער איינפיהרונג פון הכנסה-שטייער) זייער גרויסקייט איינצושטימען אויפ'ן פראיעקט פיהרען הכנסה-שטייער בתנאי, אז עס זאל אפגעשאפט ווערען דער היינער-שטייער און דער מעשר. די יודישע קרייזען האבען זייער נעגאטיווע שטעלונג צום פראיעקט, ווייל עס שטייער נישט בעפנדערט.

עקזאמענס פאר אויסלענדישע אדוואקאטען אין א"י

ירושלים. פאר דער עקזאמינאציע-קאמיסיע פון אויסלענדישע אדוואקאטען, וועלכע ערטיילט ערלויבנישען צו פראקטיצירען אין א"י, וועלען זיך אין קורצען שטעלען 45 יודישע און 5 אראבישע אדוואקאטען. צווישען די יודישע אדוואקאטען געפינען זיך פיל דייטשע פליטים.

נידעריגער שטאנד פון די ריין-אראבישע שטעט

ירושלים. וועגען דעם נידעריגען שטאנד פון די ריין-אראבישע שטעט וואס עדות דער פאקט, וואס אין לוד און נעשלאסען געווארען דער פאסט-אמט צוליב העם, וואס די פאסט האט דארט נישט געהאט קיין שום ארבעט. לוד איז אין די תלמודישע צייטען געווען א בערייטמטער האנדעלסצענטער (והמרליליוא), דעם האבען כא-ראקטער האט די שטאט נאך מילוויין געהאלטען אין מיטעלאלטער. היינט האט נאך די דאזיגע שטאט פליען די בעריימטע פון א-באנקאנקטשאפט.

א צווייטע מעלדונג קומט פון נצרת. פון דארט ווערט מיטגעטיילט, אז דאס דיווה-געלד האלט דארט אין איין פאלען און איז שוין בא-זונקען אויף 15 ביז 20 פראצ. אין פערגלייך מיט די פערהעלטנישען אין די שטעט פון וואק-

סענדען יודישען ישוב איז דער דאזיגער פאקט בעזונדערס כאראקטעריסטיש.

100 טויזענד פונט אויף אויס-בויען דעם יפו'ער פארט

ירושלים. פאר די ארבייטען, וואס דארפען אונטערגענומען ווערען אויסצובויען און פערבעסערען דעם יפו'ער פארט, איז בעשטימט געווארען א בודזשעט פון 100 טויזענד פונט. דער בודזשעט זאל בעשטעטיגט ווערען סוף היינטיגען חודש, באלד נאך דער בעשטעטיגונג פון בודזשעט זאל מען צוטרעטען צו די פארט-ארבייטען.

אויפרוף פון נייעם דירעקטאריום פון קרן-היסוד

יודען!

מיר, דאס נייע דירעקטאריום וואס איז געוועהלט געווארען אויף דער לעצטער קאנפערענץ פון „קרן היסוד“ אין פוילען — ווענדען זיך צו אייך מיטן פייערליכען רוף: זעצט פאר און פער-שטארקט די ארבייט פאר'ן קרן-היסוד.

אין דינקעלען נעבעל פון שווערע נסיונות, און ווירטשאפטליכען קריזיס — שיינט אויף באהע בולטער דאס ערלעזענדע ווערק פון יודישען פאלק — דער אויפבוי פון ארץ-ישראל, שוין נישט אין א ווייטען עתיד — נאר פאר אונזערע אויגען ווערט יעדען טאג געבויט די יודישע היים פאר אונזערע ארויסגעשטויסענע, באדענלאזע ברידער, פאר אונזערע קינדער, וואס זוכען גייסט און ארבייט, פאר אונזער צוזייטען אין צושפרייטען יודישען פאלק.

קיינמאל האט דער קרן-היסוד נישט געהאט צו ערפילען אזעלכע ריזיגע און דרינגענדע אויפגאבען ווי גראד איצט, ווען נישט יחידים, נאר גרויסע פאלקס-מאסען רייסען זיך אין די טויערען פון ארץ-ישראל.

מיר מוזען פילפאך פערברייטערען אונזערע ווירטשאפטליכע פאזיציעס אין לאנד, וואס זאל דינען אלס באזע פאר א פיל ברייטערער מאסען-עליה.

מיר מוזען שאפען נייע ארבייטס-מעגליכקייטען אין לאנד, כדי איינצוארדנען טויזענדער עולים אין שטאט און אין דארף, אין אלע געביטען פון לאנד ווירטשאפט, האנדעל און אינדוסטריע.

מיר, דאס דירעקטאריום פון קרן-היסוד, וועלכע זעענען עדות פון דער וואכזאמקייט און איבערגעגעבענקייט פון די פוילישע יודען פאר ארץ-ישראל זעענען פול מיט האפנונג און גלויבען, אז דאס פוילישע יודענטום וועט פארטזעצען און פערגרעסערען זיינע לייסטונגען פאר'ן קרן היסוד וועלכער ערפילט די היסטארישע אויפגאבע פון ווידער-אויפבוי פון דאס יודישע פאלק אין דאס יודישע לאנד.

דאס דירעקטאריום פון „קרן-היסוד“ אין פוילען

הרב פראפ. ד"ר מ. שור — פארזיצער פון דירעקטאריום,

אדוו. מ. הארטגלאס — וויצע-פארזיצער פון דירעקטאריום

פרעז. מאוריצי מייזעל — וויצע-פארזיצער פון דירעקטאריום

מיטגלידער פון דירעקטאריום: מיניסטעריאל-ראט ש. אדאלבערג, אברהם ביאלאפאלסקי, דיר. י. גאטליב, דיר. י. גרינפעלד, דיר. יוסף דאבקין (ביאליסטאק), דיר. מ. הינדעס. אינזש. מ. טעמקין, לאזוויק א. יאעל (לאדז), ד"ר סאלאמעא לעוויטע, ד"ר ז. עלענבערג (לאדז), ד"ר ל. פוקס (וולאצלאוועק), משה קליינבוים, דעפ. ד"ר א. ראזענבלאט (לאדז), אינזש. א. רייס, ד"ר ש. שוויג (לאדז).

ווארשא, אדר תרצ"ד.

קירצליך
וועט לאדז זעהען
דאס מאנומענטאלע
סאוויעטישע עפאפיי
„בונט אויף מאלינ“
(ארלערס אין קייטען)
דאס דאזיגע מייסטערווערק איז געווארען אויסגעפיהרט דורך דער סאוו. פראדוקציע „SOWKINO“ לויט דער איניציאטיוו פון פרעזעס פון וציק-סטאלין אונטער דער פערזענליכער אנפיהרונג פון פראפ. סאמאילאוויטש און פון גענ. נאביל.
אין קינא ROXY נארוטאוויטשא 20.

„חד-גדיא“

דאס נייע מאריאנעטען-טעאטער פון מ. בראדערזאן און י. בראינער

— אז טעאטער ליגט זיי אין די ביינער! איינער איז געווען אין דאנציג, דער צווייטער, הכל אין — פאלג מיך א גאנג — זאקאפאנע. האט מען זיך פונדערווייטענס איבערגעזאגט, און עס איז געבוירען געווארען.

איז נישטא קיין געבידע — איז געגוג א קאפע; איז נישטא קיין ביהנע — געגוגט א קאסטען מיט א פיערקאנטיגען לאך און א פירהענגעל אנשטאט א קורטינע; זעגען נישטא קיין ארטיסטען — הייסט מען ליאלקעס זיין אקטיארען און דאס איבריגע מאכט מען אליין צו. און מיר האבען ווידער א „מאריאנעטען-טעאטער“, א נייע אויפלאגע פון אנ'אלטען, ליבען בעקאנטען.

ווייל דער איצטיגער „חד גדיא“ פון יצחק ברוינער און משה בראדערזאן איז נאר אנ'אויפלעבונג פון אנ'אלטער, שיינער טעאטער-שפיל. זייער „חד גדיא“ האט שוין עקזיסטירט מיט העכער צוואנציג יאהר צוריק; שוין דעמאלט איז א דריליגג טאלענטירטע חבריה-לייט — די צווי און א דריטער, א מוזיקער, העניך קאן, — ארומגעפאהרען איבער שטאט און שטעטעל און פערטרייבען מרה-שחורה וואלקענס פון יודישע פנים'ער מיט זייער פריליכען מאריאנעטען-שפיל; געוויזען די גדולי הדור, והמדינה אין קרומען שפיגעל פון קונסט-ליאלקעס פליוס ברויזענד וויציגען, הומארפולען מאנא-ריאלאג.

די מאריאנעטקעס מאכט יצחק ברוינער. ווען אזעלכע „מאכערס“ פלעגט מען אין שלום עליכם'ס שטעטעל זאגען: „ער האט דאך גילדענע הענטלעך, אפגעדארט זאלען זיי איהם ווערען“... ברוינער האט געבענטשטע הענד. זיינע ליאלקעס זענען אויסגעשאקט, אויסגעשניצט, אויסגעצירט, קליינע קינסטלערישע שעדעווער'ען. ברוינער כאפט אויף נישט נאר די שטויסענדע עהנליכקייט מיט די אריגינאלען, נאר דאס קאריקאטורעל-כאראקטעריסטישע און צווינגט אויפצושטורמען אין געלעכטער שוין ביים אנבליק פון זיינע „פערשוינען“.

דאן קומט בראדערזאן און לייגט אריין א מענה-לשון אין מויל פון די קליינטשיג-גרויסע מענטשעלעך, הגם דער גרעסטער טייל זייערע איז דאך פון די וואס מ'דארף זיי דיוקא נישט האקען אונטער דער צונג. די מאריאנעטען-מאנאלאגען פון בראדערזאן זענען קינסטלעריש-פערפאלירטע פייערווערק פון וויץ, שפאס און הומאר. יעדע ליאלקע רעדט אויף איהר אייגענעם כאראקטעריסטישען יידיש-פויליש-דייטש-העברעאיש-רוסישען און וועלכען — איהר ווילט נאר זשארגאן, אזוי, אז אפילו נישט זעהענדיג די מאריאנעטקע, וועט איהר דערקענען דעם בעל דבר.

אין לאדז איז ווידער געשאפען געווארען א נעסטעל פון אריגינעלען, פיינעם, קינסטלערישען הומאר, און נישט אומזיסט איז מען אונז שוין מקנא.

א ווילנער צייטונג איז שוין פול מיט גערעכטער קנאה און בענקשאפט: „מיר ווילנער קאנען זיך נאר ווינשען, אז מיר זאלען אויך איינמאל האבען די געלעגענהייט אנצוקוקען א פארשטעלונג פון חד גדיא“.

מיר זענען נישט אייפערזיכטיג, אדרבא, מיר קאנסטאטירען מיט פערגעניגען: שיינע יודישע קונסט, וואס ווערט געבוירען אין לאדז, האט ווייזט אויס, בפירוש מעהר אנזעהן און אפזאץ, ווי די בעריהמטע לאדזער מאנופאקטור.

לאזאר פוקס.

דער אריער-פאראגראף

ר. איזראעל

54

שפאנענדער ראמאן פון דער איצטיגער ווילדער צייט

היינריך זאקס האט נישט גערעדט מיט קיינעם פון דריבע מיטברידער, וועלכע זענען געזעסען צוזאמען מיט איהם אין דער תפיסה-קאמער.

— וואס האבען זיי געהאט צווישען זיך צו רעדען? איינער האט זיך געשעהמט פארן אנדערען. ס'זענען נישט געווען אזוי די יסורים וועלכע זיי האבען אריבערגעטראגען, נאר די שרעקליכע ערנידערונגען און בעליידיגונגען וואס זיי האבען געהאט אויסצושטעהען.

פריצי האט געזוכט א געלעגענהייט צו רעדען מיט זאקס'ן אזוי אז קיינער זאל איהם נישט קענען חושד זיין, אז ער האט עפעס געשמועסט מיט זאקס'ן. דאס איז נישט געווען אזא לייכטע זאך, שווער געווען א בעאמטען פון „ברוינעם הויז“ צו קומען ספעציעל אין בעריהרונג מיט אייבעם פון די ארעסטאנטען, בעזונדערס מיט היינריך זאקס, וועלכער איז דא אמערגסטען בעהאנדעלט געווארען.

פריצי האט אבער געפינען אזא געלעגענהייט דעמאלט ווען מ'האט געדארפט אויספארשען היינריך זאקס, בנוגע די ערקלערונגען וועלכע ס'האט געגעבען דער אדוואקאט הערץ, צוליב דעם וואס היינריך זאקסעס נאמען איז אין דעם דערמאנטען פראטאקאל ספעציעל דערמאנט געווארען האט די מאכט פעראורדענט ספעציעל אויסצופארשען דעם דאזיגען זאקס בנוגע זיין אנטייל אין דער געהיימער יודישער טעראריסטישער ארגאניזאציע, פריצי האט זיך שטארק בעמיהט אז דווקא איהם זאל איבערגעגעבען ווערען דער פערהער פון זאקסן. זיינע בעמיהונגען האבען געהאט ערפאלג, ווייל פריצי איז גע'זוכט

דער איבטעליגענטסטער, און געבילדעטסטער פון אלע נאצים אין „ברוינעם הויז“ האט מען איהם געגעבען איבערגעגעבען די דאזיגע אויספארשונג.

— אבער דו פריצי, וועסט זיין צו ווייך און צו בארמהערציג צו דעם דאזיגען יודעל, האט קראנינג געזאגט.

— האב נישט קיין מורא, איך קען אויך זיין אנדערש, אויב מ'דארף דאס, בעזונדערס מיט איהם, און ווען ס'האנדעלט זיך וועגען אזא וויכטיגען ענין.

— איך וועל דיר זאגען דעם גאנצען אמת, האט קראנינג איינגערוימט פריצין אין אויער, איך גלויב נישט אין דער גאנצער מעשה מיט דער טעראריסטישער ארגאניזאציע, דיר קען איך דאך דאס זאגען.

פריצי האט מודה געווען צו קראנינג ווייל איהם נישט פראוואצירען און ער האט זיך געמאכט תמעווואטע.

— נו, און די ערקלערונג פון אלפרעד בעהמע?

— אויסגעטראכט פון א' ביז ת', זאג איך דיר, פריצי, דו ביסט דאך נישט קיין נאר, מיר קענען דאך קוקען דעם אמת גלייך אין די אויגען אריין, אי, דער ענין לויט פאר אונזער פאליטיק — דאס איז שוין א גאנץ אנדער ענין.

— דו רעדסט דוכט זיך באריסקייטען. קראנינג, א חוצ בעהמען האט אויך זיך און אלך מודה געוועזן אונזער אריער רעכטסאנוואלט הערץ.

— דו וועסט מוזען ארויסבעקומען די ערקלערונגען פון היינריך זאקס אויף דעמזעלבען אופן ווי מיר האבען זיי ארויסבעקומען פון הערץ.

— אויף וואס פארא אופן, האט פריצי כלומרשט פערוואונדערט געפרעגט.

— אויף דעם אופן, האט קראנינג געענטפערט, וויזענדיג פריצין דעם רעוואלווער.

— דו ווייסט קראנינג, דו האסט מיך איבעראשט מיט דיינע השערות, איך פערזענליך גלויב נישט דערין, אבער א שטיקעל ספק האסטו שוין אין מיר אריינגעברענגט.

— ס'איז אלץ איינס, ברודער. מיר מוזען רייבמאכען די ראסע און אנדערש קענען מיר דאס נישט טון, ביז מיר וועלען אויסראטען די יודען, צי טוען מיר דאס אויף דעם אופן אדער אויף אנ'אנדערען איז שליסליך אלץ איינס. קודם כל מוזען מיר זיין אין ארדנונג פאר אויסלאנד.

— אויב דאס זאל ווירקליך זיין א בלבול, האט פריצי געפרובט ווייטער צו ציהען קראנינגען פאר דער צונג, וועלען מיר שלעכט אפשניידען, אויסלאנד וועט זיך כאפען דערויף און מיר וועלען פערלירען דעם גאנצען צוטרוי, וועלכען מיר מוזען איצט אונבעדינגט האבען. ווען מיר ווילען פערפעסטיגען אונזער נייער ארדנונג.

— נארישקייט, ברודער, אונז וועט מען גארנישט קענען אויפווייזען, יעדער וועט אונז קענען זאגען צי מיר האבען אזוי אדער אנדערש געפיהרט די אויספארשונג. מיר זוכען די שולדיגע און מיר וועלען זיי געפינען, מיר וועלען זיי בעשטראפען און שרייבען וועגען דעם צעהנדליגער אקטען, וועלכע וועלען בלייבען אין אונזער מלוכה - ארכיוו. איבעריגענס האבען מיר דאך שוין געהאט ביישפילען דערפון, אז מיר קענען אזעלכע זאכען אדורכפיהרען.

— וואס פארא ביישפילען? האט פריצי געפרעגט.

— נו, פריצי, דו מאכסט אנ'אנשטעל, צי האסטו ווירקליך אזא פערשטאפטען קאפ?

— איך ווייס גארנישט וואס דו מיינסט.

— גאנץ פשוט, איך מיין די שרפה אין רייכסטאג...

— דו ביזט שוין גאר אן אפיקורס, האט פריצי געזאגט, ס'איז מעגליך אז דו ביזט גערעכט. אבער...

וואס זאלען מיר זיך אריינלאזען אין איבעריגע חקירות און השערות, מיר טוען אונזער ארבייט און דערמיט איז אונזער מיסיע ערלעדיגט.

— געוויס, אזוי, אבער יעדער האט זיין אייגענעם קאפ און זיין אייגענעם שכל און ווי אויף צו להכעיס ווייל דער דאזיגער שכל נישט טראכטען אזוי ווי אנ'אנדערער ווייל און אלץ האלטען אין זיך איז אויך נישט מעגליך. איך האלט אז מיט דיר האט מען געקענט וועגען דעם רעדען?

— אזוי ווי אין דער וואנד אריין. די וואנד קען נישט איבערדערצעהלען, און איך וועל נישט איבערדערצעהלען.

— נו, ווייזט איך דיר ערפאלג אין דיין אויספארשונג, וועסט נישט האבען קיין גרויסע ארבייט, היינריך זאקס איז איבגעאנגען צוברעכען און מטולטל, ער ווייסט גארנישט מעהר וואס מיט איהם טוט זיך, און ער וועט זיין צופרידען אויב ער וועט מיר דיר וואס שבעלער פערטיג ווערען, אבער איצט מוז איך דיר, פריצי, עפעס זאגען, אלס דיין אנפיהרער, אויב היינריך זאקס וועט אונטערשרייבען אזא פראטאקאל ווי מיר וועלען דאס פערלאנגען, קען ער מעהר נישט בלייבען לעבען.

— הייסט אז מען מוז מיט איהם טון דאסזעלבע, ווי מ'האט געטון מיטן רעכטסאנוואלט הערץ?

— נישט אנדערש. נאר דער אויסרייד וועט זיין אנ'אנדערער. מיר טארען בשום אופן נישט איבערלאזען לעבעדיג קיין עדות, וועלכע וואלטען געקענט צוריקציהען זיינע ערקלערונגען, מיר ווייסען נישט וואס דער מארגען קען ברענגען.

— אויב ס'געהט נישט אנדערש, האט פריצי געענטפערט, וועט מען עס מוזען אזוי טון. דאס איז אפילו נישט אזוי אנגענעהם, אבער פער-פאלוציע ווי אין לאנד, אויב מיר וועלען אנדערע נישט אויפעסען וועלען אונז יענע אויפעסען, דאס איז קאמף!

פריצי איז אוועק זיך א נעהם צו טון צו היינריך זאקס. (פארזעצונג קומט).

דער שטריק ארום האלז פון ד״ייטשע יודענטום ווערט אלץ ענגער

מען לאזט נישט יודען זיך אויסלערנען א מלאכה.—קאנצענטרירטע קאמפאניע געגען יודישער יוגענד, וואס וויל איבערגעהן צו האנדווערק און לאנדווירטשאפט

בערלין („יטא״) איבערן גאנצען לאנד האבען די נאצי־פארטיי־ארגאנען אנגעהויבען א סיסטעמאטישע קאמפאניע געגען דער בעוועגונג צווישען די דייטשע יודען צוצופאסען זיך צו נייע ארבייטס־צווייגען און בעשעפטיגונגען, בעזונדערס אין דער לאנדווירטשאפט און האנדווערק. ווי עס שייבט, ווערט די דאזיגע קאמפאניע געפיהרט לויט אן אייזערנעם פּראגראם פון דער נאציאנאל־סאציאליסטישע פארטיי־צענטראלע.

די יט״א האט בעקומען צאהלרייכע בעריכטען פון פערשידענע דייטשע פראווינצען, און אין אלע בעריכטען דערצעהלט זיך, דאס זעלבע, נעמליך וועגען אן ארגאניזירטער קאמפאניע צו שטערען יודען צו לערנען זיך נייע בערופען האנדווערק און לאנדווירטשאפט.

אין איין דארף האט א ספעציעלער נאצי־קאמיסאר צונויפגערופען אלע ארטיגע פויערים און זיי אויפגעפאדערט תיכף צו בעזייטיגען אלע יודישע יונגעלייט, וואס ארבייטען אויף זייערע פעלדער. אין אנדערע ערטער ווערען די פויערים געווארענט, אז זיי טארען נישט געבען יודען קיין מעגליכקייט צו לערנען זיך אויף זייערע פעלדער, אויב אפילו די יודען צאהלען זיי דערפאר און ווען אפילו די יודען האבען ברעה צו פערוועבדען די ערהאבערטע קענטנישען אין א״י, בראזיליען, ארגענטינע אדער אנדערע לענדער.

פון אייניגע בעריכטען, וואס יט״א האט בעקומען און וועלכע זיי זענען אנגעוויזען די ענטשפרעכענדע צאהלען, און צו זעהען, אז אין משך פון די לעצטע עטליכע טעג זענען אין פערשידענע דערפער בעזייטיגט געווארען פון ארבייט נישט ווייניגער ווי אן 80 יודישע יונגעלייט, וואס האבען זיך מכשיר געווען צו ערד־ארבייט. מען דארף זיך ריכטען, אז אין די נאהענטסטע טעג וועט די צאהל יודען, בעזייטיגטע פון די דערפער בעדייטענד שטייגען.

אין פערשידענע שטעט ווערען די יודישע יונגעלייט ארויסגעווארפען אויך פון די האנדווערקער־ווארשטאטען. די האנדווערקער־מייסטערס זעהען זיך אפען מודה, אז מען האט זיי פערבאטען צו געבען יודען האנדווערקער־אונטעררייכט, אויב אפילו זיי בעקומען דערפאר בעצאהלט.

די נייע קאמפאניע געגען יודען האט ארויסגערופען א פערשטענדליכע בעאונרוהיגונג אין די יודישע קרייזען. עס האנדעלט זיך אהן ספק וועגען א קאנצענטרירטער אקציע געגען די בעמיהונגען פון יודישער זייט צו געבען דער יוגענד, וועלכע האט נישט קיין צוטריט צו אנדערע געביטען,

די מעגליכקייט זיך אויסצולערנען א מלאכה. ווי בעקאנט, האט ערשט מיט עטליכע טעג צוריק דער „וועסטדייטשער בעאבאכטער״, איינס פון די פיהרענדע נאצי־בלעטער, געשריבען, אז „כל זמן עס איז נאך דא אין דייטשלאנד איין־איינציגער ארבייטס־לאזער דייטש, קען גאר אפילו קיין רייד נישט זיין, אז מען זאל יודען צולאזען צו די ארבייטס־מעגליכקייטען אין האנדווערק אדער לאנדווירטשאפט״, ווי עס שייבט, איז די דאזיגע מעלדונג פון דעם פיהרענדען נאצי־בלאט געווען דער סיגנאל פאר דער איצטיגער געפּלאנטער קאנצענטרירטער אנטי־יודישער אקציע.

קאמף געגען יודישע פריוואט־באנקירען אין דייטשלאנד

בערלין (יט״א) דער רעגירונגס־ראט פון פרייסישען מיניסטעריום פאר ווירטשאפט און ארבייט ד״ר מארטיני, וועלכער איז אויך דער שטאטס־קאמיסאר פון דער בערלינער בערזע, פערעפענטליכט אין אפיציעלען ארגאן פון דער־מאהנטען מיניסטעריום אן ארטיקעל פון וועלכען מען דארף דרינגען, אז די ווירטשאפטס—פאליטיק פון דער רעגירונג וועט איינגליכען זיך וועגען געגען די פריוואטע יודישע באנק־הייזער. אין דעם ארטיקעל שרייבט ד״ר מארטיני צוו. אגר.:

אין ווירטשאפטליכען לעבען איז שווער צו געפינען נאך אן אינסטיטוציע, וועלכע מען זאל אזוי שארף קריטיקירען ווי די געלד־בערזע. די געזעטליכע מיינונג פארערט אויך אפט די פולשטענדיגע אפשאפונג פון דער דאזיגער אינסטיטוציע.

איך וויל נישט לייקענען, אז עס עקזיסטירען אין דער בערזע געוויסע פעהלערן, א גאנצע אינסטיטוציע קען אבער נישט אפגעשאפט ווערען בלויז צוליב איהרע פעהלערן. די בערזע האט אויסצופיהרען וויכטיגע אויפגאבען אין די אינטערעסען פון אונזער נאציאנאל־עקאנאמישען לעבען. איהר אויפגאבע איז קודם־כל אין דער צושטעלונג פון קאפיטאלען פאר׳ן ווירטשאפטליכען פערקעהר, און אין איצטיגען מאמענט איז די דאזיגע אויפגאבע בעזונדערס וויכטיג. עס מוזען נעמליך געשאפען ווערען די פינאנציעלע מיטלען, מיט וועלכע עס וועלען פערגרעסערט די ארבייטס - מעגליכקייטען פון לאנד.

עס איז בלויז א פראגע, ווי אזוי קען די בערזע ערפילען די דאזיגע אויפגאבען איהרע אין נאציאנאל־ווירטשאפטליכען לעבען, נישט זעהענדיג דערביי קיין ווערקצייג אין די הענד פון קרייזען, וואס שטרעבען זיך אליין צו בערייכערן.

עס איז דעריבער אין דער ערשטער רייהע נויטוועגדיג — שרייבט ד״ר מארטיני — צו רייניגען די געלד־בערזע פון די עלעמענטען, וואס דארפען צו איהר נישט געהערען. קעמפענדיג ביז איצט געגען אונגעוואונשענע פריוואטע עלעמענטען, איז נישט געווען קיין מעגליכקייט נישט צו דערלאזען, אז די דאזיגע עלעמענטען זאלען פארטזעצען זייערע באנק־אפעראציעס אפילו נאכדעם ווי זיי זענען אויסגעשלאסען געווארען פון דער געלד־בערזע ביי אונזער איצטיגען פערשטארקטע זין פאר עהרע קען אזא מצב נישט טאלערירט ווערען. מען קען עס אבער נישט ענדערן בלויז אויפ׳ן געזעצגעבערישען וועג. די רעגירונג בעטראכט שוין איצט פארשלאגען, וואס זאלען נישט דערלאזען, אז אונגעוואונשענע עלעמענטען זאלען ווייטער פיהרען זייער באנק־טעטיגקייט לרעה פון דייטשען פאלק. איבריגען וועט אויך ארויסגעגעבען ווערען אן ענטשפרעכענד געזעץ, וואס וועט ענטגילטיג רעגולירען דעם דאזיגער מצב און אויסרייניגען די אטמאספערע אין באנק־וועזען.

ד״ר געבעלס שרייט:

„נאך 20 יאהר וועלען מיר רעגירען אויף דעם זעלבען שטייגער, וואס היינט״...

בערלין, (יט״א). ארויסטרעטענדיג די טעג אויף א מאסען־מיטינג אין האמבורג, האט דר. געבעלס, דער רייכס־פראפאגאנדע־מיניסטער, אויסגערופען: „מיר האבען עלימינירט דאס אינטערנאציאנאלע יודענטום פון קולטור־לעבען. מיר האבען אויסגערייניגט דאס טעאטער און קינא און געלעגט ביידע יסודות פאר דעם גאנצען גייסטיגען לעבען. הגם פיל האבען אונז פארגעווארפען אז מיר זענען הארט, וועלען מיר נאך 20 יאהר רעגירען אויף דעמזעלבען שטייגער וואס היינט״. דר. געבעלס האט בעזונדערס געווארענט די קירכען נישט צו שטערען די ארבייט פון נאציאנאל־סאציאליסטישען רעזשים. די געבעט הייזער זענען לעדיג, זאגט דער פראפאגאנדע־מיניסטער, ווייל דאס פאלק האט נישט קיין אינטערעס פאר טעאלאגישע פלפולים.

עמיגראציע פון דייטשע פליטים

פאריז, (יט״א). צוזאמענארבייטענדיג מיט די לאקאלע קאמיטעטען אין פראנקרייך, בעלגיען, האלאנד, שווייץ, פוילען, שפאניען און לוקסעמבורג האט דער „היקעם״ אין משך פון יאנואר און פעברואר 1934 בעזארגט די עמיגראציע פון 470 דייטשע פליטים אין פערשידענע לענדער, בעזונדערס קיין דרום־אמעריקע.

קלאנג־קינא־טעאטער
ZACHĘTA
זגערזשער 26
היינט און פאלגענדע טעג!
דער שענסטער שלאגער פון סעזאן!
— I. —
סופערפילם־קאמעדיע, וואס מ׳האט ביז איצט נישט געזעהען, מיט׳ן אנטייל פון סוויזענד שעהנע מיידלעך א. נ.
Urwis z Hiszpanji
מיט EDDIE CANTOR
אין דער הויפטראלע.
— II —
צלם אויסערן פראגראם ווערט געגעבען די אונגעוועהנליכע דראמע א. נ.
אויסטערלישע הויז
אין דער הויפט־ראלע
BORIS KARLOFF
אנהייב 4 נ״מ. שבת און זונטאג 12 בייטאג

Dr. med.
L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציאל־ארצט פאר הויט־ און געשלעכטס־קראנקהייטען. מענער־שוואכע־בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.
אלע ארט אנאליזען.
נעמט אן פון 8—11 און 4—8 אוו. זונטאג פון 9—1 בייטאג
פאר אונבעמיטעלטע – לעסשניצע־פרייזען

זלמן זילבערצווייג

אמעריקאנער רוממות

(קוריאזען און עפיזאדען)

דער מחבר פון „התקווה״

בעת חיים נחמן ביאליק איז מיט אייניגע יאהר צוריק געווען אין אמעריקא אין די אינטערעסען פון „קרן היסוד״ איז ער אומעטום זעהר פייערליך אויפגענומען געווארען. די אמעריקאנישע שטאט־פערוואלטונגען האבען פאר איהם געמאכט אפיציעלע אויפנאהמעס. מען האט איהם מכבד געווען מיט׳ן גרעסטען כבוד, וואס מען גיט א גאסט (איבערגעגעבען דעם שליסעל פון דער שטאט א.ד.גל.) אבער נאך ווארימער האט איהם אויפגענומען די יודישע געזעלשאפטליכקייט, אומעטום האט מען איהם מקבל פנים געווען מיט א דעלעגאציע אויפ׳ן וואקזאל. אין מאנכע שטעט פלעגען זיין מאניפעסטאציעס, בעשטייענדיג על פי רוב פון די שילער פון די יודישע שולען.

ווען מען האט זיך אין א געוויסער אמעריקאנער שטאט דערוואוסט אז ביאליק קומט האט דער ראבי פון שטאט שנעל צונויפגערופען א זיצונג פון די פני און געהאלטען פאר זיי אט אזא „ספיטש״ (דרשה בלע״ז):

— ליידיס און דזשענטעלמען! איהר ווייסט אלע אז זונטאג קומט צו אונז א גרויסער גאסט פון יוראפ (אייראפע), דאס איז דער גרויסער העברעאישער פאעטרי (דיכטער) ביילק (אין ענגליש קומט אזוי צו לייענען ביאליקס נאמען), און וואלט פארגעלייגט אז מען זאל שיקען צו דער טריין (באהן) א דעלעגאציע פון די קינדער פון די יודישע תלמוד־תורהס מיט ספרי תורה׳ס אין די הענט אזוי ווי מיר יודען בעהמען אויף גאר וויכטיגע לייט. ביקאז (היות) מר. ביילק איז זעהר א גרויסער מענש און א פאעטרי איז עטל יו די טרוז (איך וועל אייך זאגען דעם אמת) איי בעוועהר העד א טשענס טו ריד הים (איך האב קיינמאל נישט געהאט די געלעגענהייט צו לייענען זיינע ווערק. באט (אבער) ס׳איז גענוג צו וויסען אז ער איז דער פערפאסער פון אונזער בעליבט ליד „התקווה״, אז מיר זאלען איהם אויפנעהמען מיט גרויס פאראד...

געענדערט זיין נאמען

אין אמעריקא וואוינט א בעקאנטער יודישער שרייבער גדליה בובליק, אן ארטאדאקס, רעדאקטאר פון דער איצט שוין מעהר נישט עקזיסטירענדער ארטאדאקסישער צייטונג „יודישעס טאגעבלאט״. בעהן אנהויב פון דער דריטער עליה אין ארץ ישראל זענען געקומען מעהרערע טוריסטען פון אמעריקע, ווי געוועהנליך האבען זיי אויך בעזוכט די תל־אביבער עירה (שטאט־פערוואלטונג). איינער פון זיי, וועלכער איז געקומען מיט גאר גרויסע פלענער אין ארץ־ישראל, האט דער דעמאלטיגער שטאט־פרעזידענט בלאך בעזונדערס וואלים אויפנעמען, איהם ארויפעפיהרט אויפ׳ן דאך פון דער עיריה און איהם געוויזען אויף דער נאהנסטער גאס, וועלכע הייסט אויפ׳ן נאמען פון ביאליק און אויף וועלכער ביאליק וואוינט טאקע אין זיין אייגען הויז.

דערהערט דאס, ענטפערט איהם נעבעך דער אמעריקאנער טוריסט.

— א, מיסטער ביילק, איך קען איהם גוט, ער האט דאך ביז מיט עטליכע יאהר צוריק געוואוינט אין אמעריקא, דארט האט ער געהייסען בובליק, נאר ווען ער איז געקומען אהער אין פאלעסטינע האט ער געענדערט זיין נאמען אויף ביילק...

א רעדאקטאר דארף אלץ וויסען

נאכדעם ווי אב. קאהאן דער רעדאקטאר פון „פארווערטס״ איז צוריקגעקומען פון זיין רייזע אין ארץ־ישראל, האט ער געהאלטען אין אמעריקע א רייהע פארלעזונגען וועגען זיין בעזוך אין ארץ־ישראל.

אין אמעריקע איז א מנהג אז נאך א רעפעראט איז דערלויבט די צוהערער צו שטעלען פראגעס ביים פרעלעגענט.

אויסגעהערט אב. קאהאנס רעפעראט, רופט זיך אן איינער פון די צוהערער:

— איך בין זעהר צופרידען צוהערען די לעקטשור (רעפעראט) פון גענאסע אב. קאהאן, איך האב איינגעזעהען אז גענאסע ווייסט ווירקליך אלץ וואס עס איז פארגעקומען אין פאלעסטיין, אבער גענאסע קאהאן ווייסט נישט נאר וואס עס קומט פאר אין פאלעסטיין, נאר אויך וואס עס קומט פאר אין אמעריקע, בעזונדערס אין אונזער „פארווערטס״. און דעריבער וויל איך פרעגען גענאסע קאהאן וואס קאן ער מיר ענטפערען דערויף וואס איך האב שוין מיט צוויי מאנאטען צוריק סובסקרייבט (אבאנירט) דעם „פארווערטס״ און בעקום איהם נאך נישט ביז היינט צו טאג.

מצות פאר זיין ברודער

העה בעקאנטער פיהרער פון די לינקע פאלי־

ציון זרובבל האט געהאלטען א פארטראג אין אן אמעריקאנער שטעטעל אויף דער טעמע „די פראלעטאריזאציע פון די יודען אין ראטענפערבאנד״. דער עולם און סיי דער אופן ווי אזוי די טעמע איז בעהאנדעלט געווארען זענען געווען זעהר ליבק. די צוהערער האבען זייער אויפמערקזאם צוגעהערט דעם פרעלעגענט.

נאך דער פארלעזונג שטעלט זיך אויף א צוהערער און זאגט:

— איך וויל שטעלען דעם לעקטשורער א פראגע. איך זעה אז פריינט זרובבל קען אויסגעצייכענט די לאגע פון די יודען אין סאוועט ראשע (רוסלאנד), ער האט אויך געוויס געשילדערט די שטאט מינסק, דארט וואוינט מיינער א ברודער, איצקע, דער שניידער, און אזוי ווי ס׳איז שוין נאהנט צו פסח, וויל איך פרעגען דעם לעקטשורער ווי אזוי קען איך שיקען צו מיין ברודער מצות אויף פסח...

צדקה איז עפעס אנדערש

אין דער צייט ווען ביאליק איז געווען אין אמעריקא און דארט ארויסגעטראטען פאר׳ן „קרן היסוד״ האט ער גלייכצייטיג געפיהרט אן אקציע פאר זיין פערלאג „דביר״, אין דער אקציע האט איהם מיטגעהאלפען דער בעקאנטער יודישער שרייבער און ציוניסטישער רעדנער דר. שמריהו לעווין.

אנגעקומען אין א גרויס אמעריקאניש שטעטעל, האט מען אנגעוויזען ביאליקן אויף איינעם א גרויסען גביר ביי וועלכען מען קאן פערקויפען מעהרערע אקציעס פון פערלאג „דביר״.

אריינגעקומען צום גביר האט ביאליק דערזעהן עטליכע שאפען פיל געפאקט מיט ביכער, דערונטער אויך פיל העברעאישע ביכער. דאס האט איהם זעהר דערפרייט, ווייל א פנים אז דער גביר איז טאקע פעראינטערעסירט אין דער העברעאישער ליטעראטור.

דר. שמריהו לעווין האט פארגעשטעלט ביאליק׳ן און דערקלערט דעם צוועק פון זייער בעזוך.

— דער פערלאג „דביר״ האט זיך געשטעלט די אויפגאבע צו רעסטאווירען די העברעאישע ליטעראטור פון מיטעלאלטער, און ווערען צוערשט צום ארויסגעבען „דער דיוואן״. ר׳ יהודה הלויס ווערק, ר׳ שלמה אבן גבירול, ר׳ סעדיה גאון.

דער גביר הערט זיך רוהיג אויס און ענטפערט:

— גאנץ גוט, אבער ס׳איז איצט א שלעכטע צייט און ער קאן זיך נישט דערלויבען אזא לוקסוס ווי געבען געלד אויף ביכער פון מחברים, וואס האבען געלעבט מיט עטליכע הונדערט יאהר צוריק.

דערהערט דעם ענטפער, איז ביאליק געווארען שלעכט געשטימט, אויף אזא קלאפ האט ער זיך נישט געריכט, דר. שמריהו לעווין, האט זיך אבער באלד אריינגעמישט מיט ווענען ער האט צו טון, און ער רופט זיך אן צום גביר.

— מילא, איהר זענט גערעכט, אין אזא שווערע צייט איז ווירקליך נישט פאסיג ארויסצוגעבען די ווערק פון שרייבער פון מיטעלאלטער, אבער פערגעסט נישט, אז די אלמנה פון ר׳ שלמה אבן גבירול וואוינט מיט די קינדער אין ירושלים און גייט אויס פון הונגער...

— א, — ענטפערט צוריק דער גביר — אזוי רעדט, צדקה איז עפעס אנדערש... אוודאי ווי קאן מען לאזען אויסגיין אן אלמנה, דערצו פון אזא גרויסען שרייבער, באט איך הונדערט דאלאר.

וואס דאס שטעטעל דארף

דער יודישער שרייבער ל. מלאך פאהרט ארום איבער אמעריקא און קאנאדע מיט א פארלעזונג אויף דער טעמע „די יונגע רעוואלוציאנערע יודישע ליטעראטור״. ער כאראקטעריזירט די רעוואלוציאנערע יודישע דיכטער און ציטירט שטיקער פון די בונטארישע לידער פון די יודישע דיכטער אין ראטענפערבאנד.

דער עולם איז א ליבער, מען קוועלט און מען שעפט נחת פון לעקטאר.

אפגערעדט א האלבע שעה, בעקומט ער צוגעשיקט א צעטעל פון פארזיצער אזוי ווי עס איז שוין א בעקאנטע זאך, אז די דאזיגע צעטלעך אנטהאלטען נאר איין ענין, אז דער רעדנער זאל מאכען בקיצור, און אזוי ווי מלאך האט געציילט אז דער עולם הערט איהם אויס זעהר פעראינטערעסירט, האט ער בעשלאסען צו איגנארירען דעם פארזיצערס צעטעלע און אפילו נישט ארייגעקוקט אין איהם.

אפגערעדט ווידער עטליכע מינוט בעקומט מלאך א ניי צעטעלע פון פארזיצענדער. מלאך בעשליסט אויך דאסמאל צו איגנארירען דאס צעטעלע.

דאס האט זיך אזוי ווידערהאלט עטליכע מאל ביז מלאך׳ס געדולד האט געפלאצט און ער האט ענדליך געעפענט אזא צעטעלע און אט וואס ער האט איבערגעלייענט:

— ליבער חבר מלאך, איהר האט מיט אייער רעפעראט א שטארקען איינדרוק געמאכט אויף אלע צוהערער, זיי זענען פון אייך בעגייסטערט. איהר האט אויך זיי אן אומגעהויערען איינפלוס, מיר האבען נישט אין שטעטעל קיין שוחט, נאר מען מוז פאהרען אין א צווייטע שטעטעל נאכ׳ן שוחט, אגיטירט די צוהערער, אז זיי זאלען צונעהמען אן אייגענעם שוחט, א״ה ר וועט ביי זיי פועלן.

ספּאָרט-בעוועגונג

גרויסער טורן-פעסט פון „שטערן"

שבת קומט פאָר אין זאַל „ראזמאַיטאָשטשי" צעגעלניאַנאַ 27 דער טורן-פעסט פון אַרב. ספּאָרט-געזעלשאַפט „שטערן".

פאַרשידענע פאָרמען זענען פאָרהאַן אין דער פיזישער ערציהונג. צוליב דעם ברייטן פאַרנעהם פון בעדינגען גרויסע מאַסען געהערט גימנאַסטיק צו די וויכטיגסטע ספּאָרט-צווייגן און אין די ערנסטע ספּאָרט-פאַראיינען פאַרנעמען טאַקע די מאַסן-סעקציעס דעם אויבן אָן.

אין יוד. אַרב. ספּאָרט-קלוב „שטערן", ווערט אַמזאַרגזאַמסטן געפּלעגט גימנאַסטיק, וועלכע איז אין דער לעצטער צייט דאָרט בעדייטענד אויסגעוואַקסען. דער שבת'דיגער טורן-פעסט דאַרף ווייטער ווירקען אין דער פּראָפּאַגאַנדע פון דעם וויכטיגען ספּאָרט-צווייג.

די צוגרייטונגען צום פעסט, זענען זעהר איבערטענסיוו, דורך די „שטערן" אינסטרוקטאָרען ווערט נישט געשפּאָרט קיין שום מיה, אַז די איבונגען זאָלען אויספאַלען וואָס שענער און דער פעסט זאָל פאַרוואַנדעלט ווערען אין אַ דעמאָנסטראַציע פון פיזישער קולטור. די ספּאָרטלער מאַכען אַלע אַנשטרענגונגען וואָס בעסער זיך צו רעפּרעזענטירען פאַר דער עפנטליכקייט.

די גימנאַסטיק-סעקציע ביי „שטערן" איז די עלטסטע סעקציע ביים קלוב, הונדערטער יוגענדליכע אַרבייטער האָבען שוין אין דער דאָזיגער סעקציע בעקומען מעגליכקייטען פאַר פיזיש אויסלעבען זיך, לעצטענס איז זי נאָך ברייטער אויסגעוואַקסען און אויפ'ן שבת'דיגען ספּאָרט-פעסט ווער זי האָבען די געלעגענהייט צו בעווייזען איהרע דערגרייכונגען. דער אינטערעס וועלכען דער פעסט, האָט אין די היגע ספּאָרט-קרייזען אַרויסגערופען איז דע זיכער אַ פערשטענדליכער.

גרויסע ספּאָרט-וואָך

ווערט איינגעאָרדנעט דורכן שטאָטישן קאָמיטעט פאַר פיזישער ערציהונג

עהערגעכטען איז אונטער'ן פאָרזיץ פון רעגירונגס-קאָמיסאַר איבז. וואַיעוואָדזקי פאָרגעקומען אין שטאָט-ראָט זאַל אַ זיצונג פון אָרגאַניזיר קאָמיטעט צו אָרגאַניזירען אַ ספּאָרט-וואָך אין לאָדז.

ד"ר. בראַמיצקי האָט ערקלערט אין נאָמען פון שטאָטישן קאָמיטעט פון פיזישער ערציהונג וועלען פאַרשטעהענדען ספּאָרט יום טוב. אין די טעג פון 10—4 יוני וועלען אין לאָדז פאָרקומען גרויסע ספּאָרט אימפּרעזעס מיט'ן ציל צו פּראָפּאַגירען די ספּאָרט אידעי. עס זענען געוועהלט געוואָרען אַן עהרען-קאָמיטעט און סעקציעס פאַר פּראָפּאַגאַנדע, אָרגאַניזאַציע, ריכטער און סעקציע פון מערייצינישע שוץ.

אין דער דיסקוסיע האָבען זיך צווישען אַנד. בעטייליגט: ד"ר קראַוש, קאַטאַפּקאַ, קאַפּ. סטאַווסקי א. א.

אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון יודישען מאַטאַציקליסטען-קלוב

העם קומענדען שבת קומט פאָר די יעהרליכע גענעראַל פערזאַמלונג פון יודישען מאָטאָציקליסטען-קלוב (זש. ק. מ.) אויפ'ן טאָג אָרדנונג געפינט זיך די פּראָגע פון וואַהלען פון אַ נייער פערוואַלטונג און אויסאַרבייטען אַ קאַלענדאַר אויפ'ן יאָהר 1934.

ראַדיאָ-פּראָגראַם

דאָנערשטאָג, דעם 8-טען מערץ 1934

7 צייט-סיגנאַל, 7,05 גימנאַסטיק, 7,20 גראַמאָפאָן, ידיעות, 7,40 גראַמאָפאָן, 7,55 הויז-ווירטשאַפט, 11,40 פּרעסע, ידיעות, 11,50 צייט-סיגנאַל, 12,05 לידער, 12,30 ידיעות, 12,35 קאָנצערט, ידיעות, 3,25 עקספּאָרט, קאָמוניקאַט, 3,40 קאָנצערט, 4,40 רעפּעראַט, 4,55 רעליגיעזע מוזיק פון באַך, 5,25 מוזיק, 5,50 רעפּערטואַר פון די טעאַטערן, קאָמוניקאַט פון לאָדז, 6 רעפּעראַט, 6,20 אוידיציע, 7,05 פערשידענעס, 7,25 רעפּערטאַט, 7,40 ספּאָרט, ידיעות, 8,02 מוזיק, 9 פּאָסט-קעסטעל, 9,15 קאָנצערט, 10 מוזיק, 11 ידיעות, קאָמוניקאַטען, 11,05 טאַנץ-מוזיק.

* * *

פון אויסלאַנד

6,30 מאָסקווע — סימפ. קאָנצערט, 8 וויען — מוזיק, קאָמעדיע, 8,10 קאָפּענהאַגען — סימפ. קאָנצערט, 9,20 וויען — קאָנצערט.

פון דער לאָדזער בערזע

באַנק פּאָלסקי — — — —	78.75
3 פּראָצענטיגע בוראָוולאַנע —	42.00
4 " דאָלאַרובקא —	52.90
7 " סטאַביליזאַציע (אמ.)	57.88
8 " וואַרשאַווער מאַנד-בריף	53.75
8 " לאָדזער . .	487.5
ענגלישער פונט — — —	26.96
דאָלאַר — אָפּיצ. — 5.31 נישט אָפּיצ. —	5.26
גאָלד-דאָלאַר — — — —	9.02
גאָלד-רובל — — — —	4.70
דייטשער מארק — — —	2.10

פון יודישען טעאַטער „פילהאַרמאָניע"

היינט דאָנערשטאָג ווערט נישט געשפּילט, מאָרגען פרייטאָג און שבת ווערט ווייטער געשפּילט די אָפּערעטע „אוי אַמעריקאַ" מיט די אַמעריקאַנער סטאַרס מעי שענפעלד און אירווינג דזשייקאָבסאָן אין די הויפּטראָלען.

פון יודישען קאַמעראַל טעאַטער

היינט דאָנערשטאָג ווערט אין קאַמעראַל-טעאַטער נישט געשפּילט.

שבת ווייטערדיגע פאָרשטעלונגען פון דעם סענסאַציאָנעלען ביהנע-רעפּאָרטאַזש דער „אורטייל".

פון די פוילישע טעאַטערס

היינט ווערט אין שטאָטישן פוילישן טעאַטער געשפּילט „חבר".

* * *

אין פּאָפּולאַרני טעאַטער ווערט היינט אָוונד געשפּילט „אַ גליקליכע רייזע".

Dr.
Wołkowyski
4 ציגעל-גאַס 4, טעל. 216-90
נעהמט אָן אין הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוועכע
אויפנאַהם שעה'ן פון 1—8 מיטאָג און 9—5 אָוונט.

קלאַנג-קינאָ **CAPITOL** זאַוואַדזקאַ 16

היינט פּרעזענטירען מיר דאָס גרויסע מייסטערווערק, דער רעוואָלוציאָנס-זיטען-פילם
„אין דיינע אָרעמס"
אין די הויפּטראָלען: Jean Harlow, Clark Gable ● רעזשי: SAM WOOD ● אויסערן פּראָגראַם: קלאַנג-צוגאַבע — ווי אויך אַקטואַליטעטען פון P. A. T. —
אָנהויב אין גאַנג. טעג 4.30 אַ זייגער נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג 12.30 אַ זייגער בייטאָג.

Dr. med.
Ignacy Grynberg
ספּעצ. פאַר אינערליכע קראַנקהייטען
צעגעלניאַנאַ 17, טעל. 174-15
נעמט אָן פון 6 ביז 7 אָוונט.

Dr. med.
Z. Datyner
אוראָלאָג
ספּעצ. פאַר נירען, בלאָז און אורין-קראַנקה.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אָן פון 3—2 און פון 8—6 אָוו.

זיכערע הילף און אַ רפואה!

אהן אָפּעראַציע, אהן אַ מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאַר קראַנקע אויף ברוכען, ביי מענער, פרויען און קינדער. פלעטשע קאַליקעס פון נוף, הויקערס אהן פיס און הענד.

ברוכליידענדע פערלאָזט נישט די קראַנקהייט, ווייל דער ווינקעל-ברוך ווערט גרויס ווי אַ מענשען-קאָפּ, און עס שטעלט זיך אַיין און דעם פיס איז דער קראַנקער אין אַ גרויסער סכנה, דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער ברענדיג און שטאַרבט. ספּעציעלע גומענע אָרטאָפּעדישע הייל-באַנדאַזשען פון מיין אָרטאָפּעדישע הייל-אַנשטאַלט היילען שנעל און בעזונדערען זיכער דעם שהערסטען און פערעלטערטסטען ברוך, אויך פאַר הויקערס, לייטונגען (ביין-שווינדזוכט) ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע הייל-גאַרסעטען און אַפּאַראַטען פאַר פערקרימטע פיס און פלאַט-פיס, קונסטליכע גומענע פיס און הענט, ווי אויך ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע בעהאַנדלונג פאַר צוריקגעקומענע ברוכען נאָך אָפּעראַציע.

זייט דעם ערשטען אָקטאָבער ד. י. ווערען אַלע קראַנקע אין מיין אָרטאָפּעדישע הייל-אַנשטאַלט נור פון מיר פערזענליך בעהאַנדעלט / 30-יעהריגע פּראַקטיק און פולע גאַראַנטיע! ערמעסיגטע פּרייזען! עמפּפאַנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אָוו.

אַכטונג

איינציגע אָרטאָפּעדישע הייל-אַנשטאַלט

Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77, front, partez.

מיר נעהמען אויך אָן ספּעציעלע פון דער קראַנקען-קאַסע.
ערמעסיגטע פּרייזען!

ד אַ נ ק ז אַ ג ו נ ג.

היערמיט דריקען מיר אויס אונזער הערצליכען דאַנק דעם גרויסען און איינציגען אָרטאָפּעד. ספּעציאַליסט ה' דיר. י. ראַפּאַפּאָרט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 10, פראָנט, פּאַרטער, פאַר זיין וואונדערבאַרע און ערפאָלגרייכע קוראַציע צו אונזערע זעהר שווערע קראַנקען-פעלע. האָט דיר. י. ר. אַמבּאַך וואונדער בעה'זען דערמיט, וואָס אהן שום מעסער-אָפּעראַציע האָט ער אונז פאָלשטענדיג אויסגעהיילט אַזוי, אַז מיר פיהלען זיך איצטער, פאַר וועלכעס מיר בלייבען איהם אייביג דאַנקבאַר.

(—) (—) ד"ר בערגהאָף, אַרצט. אהרן מיכאַלאָוויטש, בלאַשקי. יוזעף רידעל, כאָיני. הרב א. סראַהן, לעאָפּאָלד רינדפלייש. העניה דיליאַן, לאָדז. י. זילבערשפּיץ, לאָדז, פראַנציסקאַנער 56.

וועגן אַרטעריטיזם און רעומאַטיזם

פון דאַנציגער דאָקטאָר
איז צו ערפאַהרען פּאָמאָרסקאַ 19,
וואוינונג 30 פון 3 ביז 6.

Dr. L. Suchowczycki
כירורג
נעהמט אָן פּריוואַט
זגערזשער 1 (אמגאַנג אלטער מאַרק 15)
טעל: 123-47. נעהמט אָן פון 6—8 אָוו.
לעטשניצע-פּרייזען.

לעטשניצע „OMEGA"

פון דאָקט. ירים-ספּעציאַליסטען
גלובנאַ 9, טעל. 142-42
ס'ווערט אָנגענומען אויפ'ן אָרט, וויזיטען אין דער שטאָט. נאַכט-הילף, ערצטליכע אַנאַליזען. קוואַרץ-לאַמפּ, רענטגען, דיאַטערמיע.
בעראַטונג 3 זל.

LECZNICA
chorób
uszu, nosa i gardła
מיט שטענדיגע בעטען
עס אָרדינירען די דאָקטוירים:
Dr. IMICH, Dr. WOŁYŃSKI
PIOTRKOWSKA 55
fr. I p., tel. 174-74.

Dr.
S. Kantor
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע
וואוינט יעצט
Piotrkowska 90, tel. 129-45
נעמט אָן פון 8—2 נאָכמ. און פון 4—9 אָוו., זונטאָג און יום-טוב פון 8—2 נאָכמ.

Dr. med.
Haltrecht
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט-און געשלעכטס-קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21
נעמט אָן פון 8—1 מיטאָג און פון 5—9 אָוונט.
זונטאָג פון 10—1 בייטאָג.
אַלע נייע מעטאָדען.
פאַר אַרבייטסלאָזע לעטשניצע-פּרייזען

פאַר גאָלד,

בריליאַנטען
זילבער-זאַכען
בריזשוטעריע
און לאָמבאַרד-קוויטען
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
אַלזידאָר פּיאַלקאַ
פּיעטריקאָווער 7.

Dr. med. **Niewiażski**
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 169-40
נעהמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.
זונטאָג און יום-טוב פון 9 — 1 פאַרמיטאָג.
בעזונדערער ווארטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr.
Wajnberg
ספּעצ. פון לונגען, הארץ און סקלעראָז-קראַנקהייטען
וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 45
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9—10 פריה, 3—4, 8—9 אָוו.

קליינע אַנאָנסען

1 זלאָטי אַן אַנאָנס ביז 15 ווערטער 1 זלאָטי

אַ געוועלב מיט אַ צימער, אָדער יעדעס בעזונדער צו פערדינגען, אַקאָ 1-טער מאַי 4, צו ערפאַהרען ביים וויר

פרייע פּאָסטענס

עס ווערט געזוכט קוואַליפיצירטע מאַגאַזין-שניידערינס צו קליידער. מען זאָפּאָרט זיך צו מעלדען אויך אַרויסצונעהמען אַרבייט פּיעטריקאָווער 317, פּאַלשלעגער.

נויטיג אַ פעהיגע צושניידערין צו שירצען און קינדער-קאָנפעקציע, שטענדיגע אַרבייט. מיט זאָפּאָרטיגע אָפּערטען זיך צו ווענדען שריפטליך וואַרשאַ, נאַלעווקי 12, וואהנ. 8. 888

עס ווערט געזוכט מאַשין-שטיקערינס נאָוואָמיעסקאַ 12, ביי מרענקעל. כ'צאָהל גוטע פּרייזען. 896

ס'ווערט געזוכט אַן'ערשטקלאַסיגע נעזעלען אויף קינדער-אַרבייט. זאָל אויך גוט קענען דעם שנים. וואָלטשאַנסקאַ 3, ראָזענבערג. 897

פערשידענעס

יעדען קוואַנטום אויסגעברענטע זשאַרובקעס קויפט און צאָהלט די העכסטע פּרייזען Skład żarówek M.Szeps Magistracka 16, tel. 247-73

איך זוך אַ שותף מיט אַ קליינעם קאַפּיטאַל צו אַ גוט איינגעפיהרט געשעפט מיט אַן'איינגעפיהרטער קונדשאַפט אָדער איבערצונעבען דאָס געשעפט. צו ערפאַהרען וושכאָדניאַ 24, פּראָנט-געוועלב.

צו די ה"ה. גנבים! אַזוי ווי מען האָט ביי מיר אַראָפּגעגנב'עט וועש פון בוידעם בעט איך זיך מיט מיר צו פערשטענדיגען נעגען בעלוינונג. גרינפעלד, פּאָלודנ. 16. 901 דיסקרעציע געזיכערט.

Zaginiony został kwit kaucyjny z Elektrowni Łódzkiej na Zł. 10.– na imię Hendla Gross, zam. w Łodzi przy ul. Drewnowskiej 11. № licznika 337661/17810

אַנאָנסען-פּרייז פאַר אַ מילימעטער-שורה

פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער ווייטע שפּאַלטען
אין טעקסט—40 " " " " —60 " " " " 4
נאָך טעקסט—12 " " " " —18 " " " "

נעקראָלאָגן—20 גר. אַ מ/מ (אין דער [illegible] שפּאַלטען) קליינע אַנאָנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע וואָרט — 10 גר.

[illegible] דער שטאָדט 50 פּראָצ. טייערער, אויסלאַנד 100 פּראָצ. טייערער. געלדאַנגען — 10 גר. אַ וואָרט

אַבאָנאַמענטס-פּרייז:

אין לאָדז — 4 זלאָטעס אַ חודש מיט צושטעלען אַ היים. אויף דער פּראָווינץ — 5 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד 7 זל. אַמעריקע—1 דאָל.

פּעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פּרינציפּיעל דעם אינהאַלט פון דער אַנאָנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אַנאָנס אָדער צוריקצואָהלען פאַר דעם אַנאָנס

פאַר'ן אינהאַלט און פאַר מין פון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך. די אדמיני. איז אָפען בייטאָג און פּינאַכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 81.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman